Media Watchdog

Nadziranje medija - praćenje etičnosti izvještavanja o kršenjima ljudskih prava

MONITORING

MEDIJSKOG IZVJEŠTAVANJA O KRŠENJIMA LJUDSKIH PRAVA

Finansira Evropska unija

Ministarstvo javne uprave

CEDEM
CENTAR ZA DEMOKRATIJU I LJUDSKA PRAVA

SOCEN
Sociološki centar Crne Gore

Izdavač/Publisher
Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)
Center for Democracy and Human Rights (CEDEM)

Za izdavača/For publisher
Nevenka Vuksanović

Autor/Author
Aleksandar Novović

Dizajn i štampa/Design and print
Brain Media, Podgorica

Prevod/Translation
Serđan Baftijari

Tiraž/Print run
100

Godina izdanja/Publishing year
2025.

Monitoring medija je aktivnost u okviru projekta "Nadziranje medija – praćenje etičkog izvještavanja o kršenjima ljudskih prava" koji CEDEM realizuje u partnerstvu sa Sociološkim centrom Crne Gore (SOCEN), uz finansijsku podršku Evropske unije i kofinansiranje Ministarstva javne uprave. Izrada ove publikacije finansirana je od strane Evropske unije. Sadržaj je isključiva odgovornost Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Media monitoring is an activity carried out within the project "Media Watchdog – Monitoring Ethical Reporting on Human Rights Violations," implemented by CEDEM in partnership with the Sociological Centre of Montenegro (SOCEN), with the financial support of the European Union and co-financing by the Ministry of Public Administration.

The production of this publication was funded by the European Union. Its contents are the sole responsibility of the Center for Democracy and Human Rights (CEDEM) and do not necessarily reflect the views of the European Union.

MONITORING

MEDIJSKOG IZVJEŠTAVANJA O KRŠENJIMA LJUDSKIH PRAVA

SADRŽAJ

1. UVOD

Ovaj izvještaj predstavlja rezultate šesnaestomjesečnog monitoringa medijskog izvještavanja o kršenjima ljudskih prava u Crnoj Gori, sprovedenog na četiri najuticajnija internet portala: Vijesti, RTCG, CDM i Analitika. Monitoring je realizovan u okviru projekta „Nadziranje medija - praćenje etičnosti izvještavanja o kršenjima ljudskih prava", koji zajednički sprovode CEDEM i Sociološki centar Crne Gore, uz podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave.

Cilj monitoringa bio je da se utvrdi koliko često, na koji način i u kom kontekstu crnogorski portali izvještavaju o ranjivim grupama i njihovim ljudskim pravima. Analiza se fokusirala na sedam tematskih oblasti: žene, djecu, LGBTIQ osobe, etničke manjine i migrante, RE populaciju, osobe sa invaliditetom (OSI) te izvještavanje o policiji, pritvoru i sudovima, uz posebnu kategoriju posvećenu primjerima dobre prakse. Istovremeno se procjenjivalo poštovanje profesionalnih i etičkih standarda — uključujući provjeru činjenica, tačnost konteksta, zaštitu identiteta ranjivih aktera, izbjegavanje stereotipa, govora mržnje i senzacionalističkih narativa.

Rezultati pokazuju da je izvještavanje o temama ljudskih prava adekvatno zastupljeno, ali neravnomjerno raspoređeno među kategorijama. Primjećuju se i značajne razlike u kvalitetu, tonu i kontekstu novinarskog pristupa. Iako portali generalno demonstriraju visok nivo profesionalnosti i objektivnosti, monitoring je identifikovao i brojne primjere problematičnog izvještavanja. Riječ je prije svega o tekstovima koji koriste tabloidne elemente i senzacionalističke obrasce, što ukazuje na prisustvo svojevrsne „profesionalne neempatije" — narativa koji formalno izgleda neutralno, ali zanemaruje dostojanstvo aktera i širi površnu, stereotipnu ili konfliktno oblikovanu predstavu o događajima.

Ovakav način izvještavanja može imati ozbiljne posljedice na publiku, naročito kada podstiče stereotipe, normalizuje diskriminatorne obrasce, banalizuje nasilje ili ne daje adekvatan društveni i institucionalni kontekst. Zbog toga je jedan segment monitoringa bio posvećen i platformama za komentarisanje, koje čine integralni dio onlajn portala i predstavljaju prostor u kojem se diskurs o ranjivim grupama „produžava". Kako komentare ostavljaju anonimni korisnici, a moderacija je često nedosljedna, sadržaji u tim prostorima mogu dalje pojačati govor mržnje, stigmatizaciju i netrpeljivost. Savremeni elektronski mediji, stoga, imaju odgovornost ne samo za ono što objave, nego i za efekte koje njihovi sadržaji proizvode u javnosti — uključujući ono što njihovi čitaoci javno iznose na njihovim platformama.

U kvantitativnom smislu, monitoring obuhvata 1639 jedinstvenih tekstova i ukupno 1802 kodirane jedinice, budući da je dio sadržaja simultano obuhvatao više tematskih oblasti. Najzastupljenije su bile teme o ženama i djeci, dok su OSI i RE populacija i dalje među najmanje prisutnim, što potvrđuje njihovu medijsku marginalizovanost.

Kvalitativna analiza pokazuje da većina sadržaja ima neutralan ton, ali i da postoji značajan udio **graničnih i površno konstruisanih narativa**, u kojima se pojavljuju implicitna dramatizacija, stereotipi, klikbejt naslovi ili nedostatak konteksta. Upravo ovi tekstovi, iako ne spadaju u otvoreno neprofesionalno izvještavanje, predstavljaju najveći rizik jer doprinose normalizaciji senzacionalizma i utiču na percepciju ranjivih grupa na suptilne, ali dugoročno štetne načine.

Monitoring je takođe zabilježio i **pozitivne primjere** — uključujući uredničke intervencije, uklanjanje spornih sadržaja, profesionalnu upotrebu jezika i produkciju analitičkih tekstova koji doprinose javnom razumijevanju društvenih problema. Ovi primjeri, naročito vidljivi u kasnijim fazama monitoringa, pokazuju da postoji prostor i kapacitet za unapređenje prakse.

Sveukupno, nalazi ukazuju na potrebu za:

- dosljednijom primjenom etičkog kodeksa,
- kvalitetnijom i bržom moderacijom komentara,
- većim fokusom na kontekstualizaciju i zaštitu ranjivih aktera,
- dodatnom edukacijom novinara o etičkom izvještavanju,
- te sistemskim smanjenjem senzacionalizma u digitalnom okruženju.

Ovaj izvještaj nastoji da pruži jasnu dijagnostiku postojećeg stanja i ponudi osnovu za razvoj profesionalnijeg, odgovornijeg i inkluzivnijeg medijskog prostora u Crnoj Gori.

1.1. CILJEVI MONITORINGA I ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog monitoringa i istraživanja jeste da pruži sveobuhvatnu i sistematsku sliku o tome kako najuticajniji crnogorski internet portali izvještavaju o temama koje se tiču ljudskih prava, posebno onih koje se odnose na ranjive i manjinske društvene grupe. Polazeći od kombinacije kvantitativne i kvalitativne analize, monitoring nastoji da utvrdi koliko su ove teme prisutne u medijskom prostoru, kakvog su kvaliteta objavljeni sadržaji i u kojoj mjeri se poštuju profesionalni i etički standardi.

Posebna pažnja posvećena je učestalosti i vidljivosti sadržaja, stilu izvještavanja i kontekstu u kojem se ranjive grupe pojavljuju u medijima. Analizirani su elementi tačnosti, provjere činjenica, odabira izvora, zaštite identiteta i privatnosti, kao i opšti nivo profesionalne odgovornosti. Monitoring istovremeno identifikuje prisustvo problematičnih obrazaca — poput stereotipa, stigmatizujućih formulacija, diskriminatornog jezika, senzacionalističkih naslova i površne interpretacije događaja — koji mogu uticati na način na koji publika razumije i vrednuje teme od javnog interesa.

Jedan od ciljeva istraživanja jeste i procjena tonaliteta izvještavanja: da li se događaji i akteri predstavljaju neutralno, afirmativno, negativno ili kroz

granične, polu-senzacionalističke okvire. Ovakav uvid omogućava da se bolje razumije kako portali oblikuju narativ o ranjivim grupama i koliko ti narativi doprinose ili odmažu društvenoj koheziji i javnom razumijevanju ovih tema.

Posebno važan segment monitoringa odnosi se na način na koji portali upravljaju komentarima svojih čitalaca. Kako su komentari integralni dio medijske komunikacije u onlajn prostoru, oni često produžavaju narativ teksta i mogu značajno uticati na percepciju ranjivih grupa. Zbog toga je praćena i moderacija komentara, prisustvo govora mržnje, kao i reakcije portala na prijavljene ili sporne sadržaje.

U krajnjem, ovaj monitoring ima za cilj da identifikuje obrasce izvještavanja koji doprinose profesionalnom, odgovornom i inkluzivnom medijskom prostoru, ali i da ukaže na one prakse koje mogu narušiti kvalitet informisanja građana i podstaći predrasude, netrpeljivost ili pogrešne predstave o ranjivim društvenim grupama. Rezultati predstavljaju osnovu za buduća unapređenja medijskih politika, praksi i standarda, kao i za jačanje kapaciteta medija u oblasti etičkog i tačnog izvještavanja o pitanjima ljudskih prava.

1.2. RELEVANTNOST I VAŽNOST LJUDSKIH PRAVA U MEDIJIMA

S obzirom na činjenicu da u savremenom društvu mediji imaju ključnu ulogu u informisanju građana, oblikovanju javnog mnjenja i postavljanju društvene agende, način na koji se izvještava o ljudskim pravima – pogotovo ranjivih grupa - ima direktan uticaj na:

- stavove građana prema ranjivim grupama;
- jačanje ili umanjivanje stereotipa;
- sposobnost prepoznavanja diskriminacije i institucija koje treba da reaguju;
- kvalitet demokratske rasprave i participacije;
- opšti nivo društvene tolerancije i društvene kohezije.

U crnogorskom kontekstu, ovo je posebno važno zbog višedecenijske prisutnosti političke polarizacije; ranjivosti skoro svih manjinskih grupa; povremenih slučajeva govora mržnje na internetu; nedovoljne medijske pismenosti građana; sve vće uticajnosti i popularnosti portala koju često prati nedovoljno razvijeni regulatornii i samoregulatorni mehanizami.

Precizno praćenje izvještavanja o ljudskim pravima stoga je važno ne samo kao profesionalna analiza, već i kao sredstvo za:

- jačanje kapaciteta medija kroz sugerisanje profesionalnih i etičkih standarda;
- unapređenje praksi izvještavanja koje bi oblikovale pismenije i tolerantnije javno mnjenje;
- zaštitu najranjivijih građana čiji položaj ostaje nepromijenjen uprkos opštem progresu društva i navodnoj demokratizaciji.

1.3. ANALIZIRANI PORTALI I NJIHOV UTICAJ

U istraživanje su uključeni sljedeći portali:

- Vijesti.me — najčitaniji informativni portal u zemlji, sa snažnim uticajem na agendu i fokus javnosti.
- RTCG.me — portal javnog servisa, koji ima institucionalnu odgovornost i stabilan kredibilitet kod različitih segmenata publike.
- CDM.me — portal širokog dnevnog obuhvata vijesti, karakterističan po brzom objavljivanju i velikom broju kratkih formi.
- Analitika.me — medij koji tradicionalno obrađuje političke, društvene i analitičke teme, sa publikom orijentisanom na komentare i šire kontekste.

Ovi portali predstavljaju reprezentativan uzorak crnogorskog digitalnog medijskog sistema, što omogućava da se nalazi istraživanja tumače kao indikativni za širu sliku medijskog izvještavanja u zemlji. Stoga, istraživanje ima za cilj da doprinese boljem razumijevanju **kvaliteta i objektivnosti medijskog izvještavanja**, te da identifikuje ključne trendove koji utiču na javni diskurs u Crnoj Gori.

2. METODOLOGIJA

Metodologija ovog istraživanja zasniva se na principima definisanim u Metodologiji za praćenje medijskog izvještavanja o kršenju ljudskih prava u Crnoj Gori s aspekta tačnosti i etike, koja pruža jasne standarde za procjenu profesionalnog i etičkog postupanja medija. Ovaj okvir omogućava sistematsko praćenje:

- tačnosti i potpunosti informacija
- provjere izvora i nivoa kontekstualizacije
- zaštite identiteta i privatnosti aktera
- etičnosti prikazivanja ranjivih i marginalizovanih grupa
- načina interpretacije događaja i narativnog uokviravanja

U skladu s tim, u istraživanju je primijenjena kombinacija **kvalitativne i kvantitativne** analize sadržaja, kako bi se obuhvatile i mjerljive dimenzije izvještavanja i diskurzivni obrasci koji oblikuju javnu percepciju tema ljudskih prava.

2.1. KVANTITATIVNA ANALIZA

Kvantitativni dio istraživanja obuhvatao je sistematsko prikupljanje i kodiranje svih relevantnih sadržaja u periodu od 14 mjeseci. Mjereni su:

- učestalost i vidljivost tema ljudskih prava
- zastupljenost ranjivih grupa u odnosu na cjelokupan korpus
- tonalitet izvještavanja (pozitivan, neutralan, graničan, negativan)
- distribucija tema po portalima
- prisustvo elemenata tačnosti, kontekstualizacije i profesionalnih standarda

Kvantitativna analiza omogućila je identifikovanje trendova, dominantnih tema i razlika među portalima, čime se obezbjeđuje osnov za preciznu komparaciju njihovih uređivačkih praksi.

2.2. KVALITATIVNA ANALIZA

Kvalitativna analiza korišćena je radi dubljeg razumijevanja:

- narativa, interpretativnih okvira i medijskog „framinga“
- etičkih aspekata predstavljanja aktera i događaja
- manipulativnih tehnika, implicitnih pristrasnosti i stereotipa
- senzacionalizacije, dramatizacije i tabloidnih obrazaca
- načina izvještavanja o osjetljivim temama poput nasilja, diskriminacije ili institucionalnih propusta

Ovakav pristup omogućio je identifikovanje ne samo otvoreno problematičnih sadržaja, već i suptilnih devijacija — tzv. graničnih tekstova — koji formalno djeluju korektno, ali mogu imati negativan efekat na javnu percepciju ranjivih grupa.

2.3. KONTEKST KVALITATIVNOG ČITANJA (MEDIJSKI AMBIJENT)

Medijski ambijent u Crnoj Gori karakteriše ubrzana digitalizacija, rast zavisnosti od internet portala i izražena konkurencija koja podstiče brzinu i površnost u informisanju. Portali, kao najdinamičniji akteri medijskog sistema, istovremeno imaju veliku moć oblikovanja javnog diskursa i veliki broj profesionalnih izazova.

Zbog tržišnih pritisaka i borbe za vidljivost, portali često pribjegavaju klikbejt retorici, nedovoljnoj provjeri informacija i senzacionalističkim naslovima. Takva praksa doprinosi:

- polarizaciji javnosti
- normalizaciji stereotipa
- marginalizaciji ranjivih grupa
- padanju profesionalnih standarda
- eroziji povjerenja u institucije i medije

Kvalitativna analiza u okviru ovog monitoringa nastoji da u tom kontekstu prepozna obrasce koji doprinose degradaciji profesionalnog informisanja, ali i one koji doprinose stabilizaciji javnog dijaloga. Istraživanje težilo je da identifikuje ključne tačke na kojima se može unaprijediti medijska praksa — od boljeg uokviravanja tema do odgovornije moderacije komentara.

2.4. KRATAK OPIS KORPUSA I PREGLED KATEGORIJA

U okviru monitoringa četiri najuticajnija crnogorska portala — RTCG, Vijesti, CDM i Analitika — analizirano je ukupno **1.639 medijskih tekstova**. Ovi portali predstavljaju ključne producente informacija u digitalnom prostoru i značajno utiču na oblikovanje javnog mnjenja, dnevnu agendu i dominantne narative u javnosti. Raspodjela analiziranih tekstova po portalima je sljedeća:

Portal	Broj tekstova	Procenat
RTCG	420	25,6%
Vijesti	402	24,5%
CDM	448	27,4%
Analitika	369	22,6%
Ukupno	**1639**	**100%**

Ovakva struktura korpusa pokazuje relativno ravnomjernu zastupljenost svih portala, što omogućava pouzdanu komparaciju uređivačkih praksi i pristupa društveno osjetljivim temama. Monitoring je sproveden tokom **14 mjeseci (1. jul 2024 – 31. avgust 2025)**.

Budući da pojedini tekstovi obuhvataju više tematskih oblasti, **jedan tekst je mogao dobiti više kodova**, što je rezultiralo ukupno **1802 kodirane jedinice**.

Kategorizacija je sprovedena prema unaprijed definisanoj šemi iz *Metodologije za praćenje medijskog izvještavanja o kršenju ljudskih prava*, koja obezbjeđuje jasno razdvajanje tematskih cjelina i dosljednost kodiranja.

2.5. DEFINISANJE I ZASTUPLJENOST TEMA I KATEGORIJA

Teme iliti kategorije našeg interesovanja su kodirane prema unaprijed definisanoj šemi datoj u *Metodologiji za praćenje medijskog izvještavanja o kršenju ljudskih prava u Crnoj Gori s aspekta tačnosti i etike* koja nam je omogućila jasno identifikovanje tematskih cjelina koje se pojavljuju u izvještavanju, a koje se prvenstveno tiču grupa ranjivih zbog svoje etničke ili rodne pripadnosti (žene), starosti ili seksualne orijentacije.

Te kategorije su sledeće:

Izvještavanje o ženama i ženskim pravima

Polazeći od činjenice da rodni stereotipi, seksizam i društvena podređenost žena i dalje često prolaze nezapaženo u javnom prostoru, ova kategorija obuhvata analizu medijskih sadržaja o ženama i ženskim pravima. Posebno se razmatra način predstavljanja žena u društvenim, političkim, ekonomskim i privatnim kontekstima, uz identifikovanje stereotipa, seksističkog jezika, objektivizacije i marginalizacije, te procjenu u kojoj mjeri sadržaji doprinose ravnopravnosti polova i osnaživanju žena.

Izvještavanje o djeci i dječjim pravima

Ova kategorija obuhvata analizu medijskog izvještavanja o djeci i dječjim pravima, posmatrajući djecu kao posebno ranjivu grupu čije se potrebe često nedovoljno razumiju i koja je podložna različitim oblicima podređenosti. U okviru ove kategorije procjenjuje se da li je došlo do povrede prava djeteta, da li su ispoštovana načela zaštite privatnosti i dostojanstva djeteta.

Izvještavanje o osobama s invaliditetom (OSI)

S obzirom na ustaljeno društveno nerazumijevanje položaja ove grupe, značajno je ispratiti da li se u izvještavanju nalaze formulacije koje umanjuju značaj problematičnog položaja OSI, diskriminišu ove osobe i da li se poštuju medijski izvještaji o osobama s invaliditetom - načela inkluzivnosti i poštivanja njihovog integriteta.

Izvještavanje o LGBTIQ osobama

Ova kategorija jasno definiše analizu medijskih sadržaja i izvještavanja, s posebnim naglaskom na izbjegavanje diskriminacije, homofobije ili transfobije.

Izvještavanje o RE populaciji

Kategorija koja definiše okvir vezan za položaj i prava RE populacije i nalaže praćenje medijskog izvještavanja o RE populaciji, osiguranje poštovanja njihovih prava i izbjegavanje stigmatizacije.

Izvještavanje o etničkim manjinama, migrantima i izbjeglicama

Ova kategorija anticipira kompleksnost crnogorskog društva kao i šire geopolitičke procese koji nisu izbjegli ni Crnu Goru, pa tako izvještavanja o međuetnički/međunacionalnim odnosima, odnosu prema manjinama, izbjeglicama i migrantima treba nalizirati s posebnim osvrtom na elemente stigmatizacije i diskriminacije.

Izvještavanje o policiji, pritvoru i sudovima

Ova kategorija obuhvata medijske sadržaje koji se odnose na rad policije, pritvor i sudske postupke. Procjenjuje se da li izvještaji poštuju profesionalne i etičke standarde, posebno u pogledu tačnosti informacija, provjerenosti izvora i izbjegavanja senzacionalizma. Analizira se i da li je očuvana pretpostavka nevinosti, te da li je izvještavanje uravnoteženo i u skladu sa zaštitom dostojanstva i identiteta uključenih osoba.

Primjeri dobre prakse i ispravne upotrebe jezika

Ova kategorija obuhvata medijske sadržaje koji prikazuju pozitivne prakse, inicijative i konstruktivne pristupe prema ranjivim i manjinskim grupama. Za razliku od kategorija koje se bave problemima i posljedicama, ovdje se procjenjuje u kojoj mjeri mediji prenose afirmativne procese, kvalitetne inicijative i ispravnu upotrebu jezika koji podstiču osnaživnje, vidljivost, inkluziju i razumijevanje ranjivih grupa.

NAPOMENA: Ova kategorija razlikuje puka medijska i reagovanja društvenih aktera zasnovana na osudi loših praksi od postupaka, inicijativa i drugih sadržaja sa konstruktivnim rješenjima koja se tiču manjinskih grupa. Stoga, u analizi će biti posebno prikazani sadržaji koji predstavljaju pozitivno i poželjno izvještavanje o pomenutim grupama.

U tabeli ispod prikazana je distribucija tema/kategorija po ukupnom broju tekstova, odnosno broju kodiranih unosa:

Distribucija tema/kategorija u ukupnom broju kodiranih unosa (01. JUL 2024 – 01. SEPTEMBAR 2025)

Broj sadržaja i procenat zastupljenosti po kategorijama

#	Kategorija	Ukupno	Procenat
1	Izvještavanje o ženama i ženskim pravima	874	48,50%
2	Izvještavanje o djeci i dječjim pravima	534	29,63%
3	Izvještavanje o osobama s invaliditetom (OSI)	65	3,61%
4	Izvještavanje o LGBTIQ osobama	72	4,00%
5	Izvještavanje o RE populaciji	36	2,00%
6	Izvještavanje o etničkim manjinama, migrantima i izbjeglicama	118	6,55%
7	Izvještavanje o policiji, pritvoru i sudovima	52	2,89%
8	Primjeri dobre prakse i ispravne upotrebe jezika	51	2,83%

NAPOMENA: Navedeni podaci i analiza se zasnivaju na ukupno **1.802 kodiranih unosa**, budući da je u procesu istraživanja primijenjeno **višestruko kodiranje.** To podrazumijeva da su pojedini tekstovi bili svrstani u više tematskih kategorija kada su sadržajno obuhvatali više oblasti istovremeno. Ukupan broj jedinstvenih tekstova koji ulaze u analizu iznosi **1.639**, dok je evidentirano 163 **slučajeva preklapanja** među kategorijama, što odražava kompleksnost i višeslojnost pojedinih medijskih sadržaja.

Ukupni podaci o zastupljenosti i distribuciji kategorija pokazuju jasnu dominaciju tema koje se odnose na *žene i djecu*. **Izvještavanje o ženama čini 48,50%**, dok **izvještavanje o djeci čini 29,63%** svih kodiranih unosa. Zajedno obuhvataju gotovo četiri petine cjelokupnog sadržaja, što ukazuje na snažan fokus medija na rodna i dječja prava, ali i na značajnu tematsku neravnotežu, budući da ostale ranjive grupe ostaju znatno manje zastupljene.

Kategorije koje obuhvataju **LGBTIQ populaciju (4,00%)**, kao i **etničke manjine, migrante i izbjeglice (6,55%)**, prisutne su umjereno, ali ta vidljivost često djeluje povremeno i zavisi od aktuelnog društvenog konteksta, a ne od stabilnog uredničkog interesa.

Istovremeno, grupe koje su među najranjivijima — **osobe s invaliditetom (3,61%)** i **pripadnici RE zajednice (2,00%)** — zabilježene su u tek minimalnoj mjeri, što potvrđuje njihovu trajnu nevidljivost u medijskom prostoru.

Primjeri dobre prakse i ispravne upotrebe jezika također su rijetki, sa učešćem od **2,83%**, iako bi ovakvi sadržaji mogli doprinijeti kvalitetu javnog diskursa.

Relativno niska zastupljenost tema koje se odnose na **policiju, pritvor i sudove (2,89%)** sugeriše nedovoljno snažan medijski nadzor nad ključnim institucijama, što je važno za transparentnost i vladavinu prava.

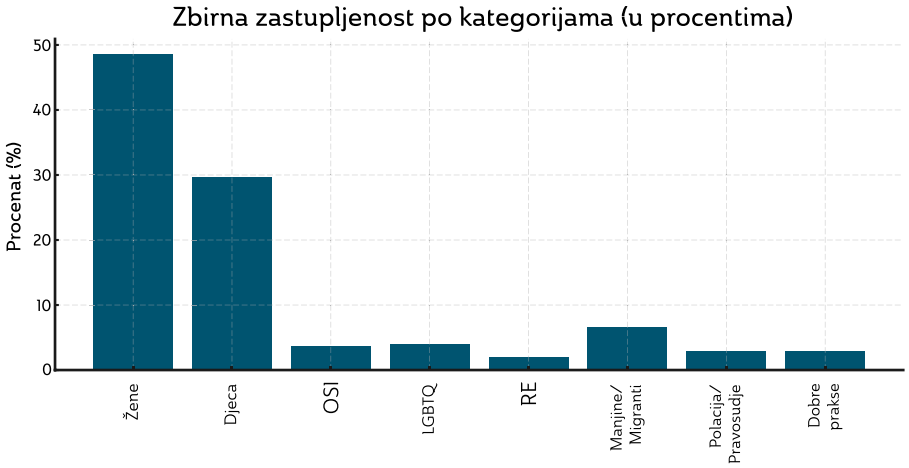

Sveukupno, slika pokazuje da se medijsko izvještavanje kreće unutar relativno uskog tematskog okvira, dok brojna važna pitanja ostaju potisnuta. Za inkluzivnije informisanje bilo bi potrebno ojačati prisustvo tema koje se odnose na marginalizovane zajednice, institucije pravde i pozitivne medijske prakse.

2.6. DISTRIBUCIJA TEMA I KATEGORIJA

U nastavku je prikazana distribucija osam tematskih kategorija u ukupnom korpusu, što omogućava uvid u to koje teme dominiraju medijskim prostorom i kako su raspoređene među portalima. Iako je ukupna zastupljenost kategorija po portalima relativno ujednačena, određene razlike nastaju zbog uređivačkih odluka — poput toga da li će jedan događaj biti objavljen kao jedinstvena vijest ili razdvojen u više kratkih formi. Mnogo je indikativnije, međutim, posmatrati koje portale karakteriše nešto veća prisutnost tema koje su inače manje frekventne, poput OSI, RE populacije ili LGBTIQ sadržaja. Uočava se da CDM i Vijesti blago prednjače u izvještavanju o LGBTIQ temama, dok RTCG češće pokriva pitanja koja se odnose na OSI. Kada je riječ o RE populaciji, portal Vijesti se izdvaja po znatno većem broju sadržaja u odnosu na ostale portale, koji u pravilu imaju jednak ili veoma sličan obim izvještavanja o ovoj kategoriji.

Distribucija tema/kategorija kategorija po portalima na osnovu 1802 kodirane jedinice

Broj sadržaja i procenat zastupljenosti po portalima

#	Kategorija	RTCG	Vijesti	CDM	Analitika	Ukupno
1	Izvještavanje o ženama i ženskim pravima	215	228	222	209	874
2	Izvještavanje o djeci i dječjim pravima	135	143	136	120	534
3	Izvještavanje o osobama s invaliditetom (OSI)	21	16	13	15	65
4	Izvještavanje o LGBTIQ osobama	19	24	15	14	72
5	Izvještavanje o RE populaciji	9	13	7	7	36
6	Izvještavanje o etničkim manjinama, migrantima i izbjeglicama	27	29	34	28	118
7	Izvještavanje o policiji, pritvoru i sudovima	12	14	13	13	52
8	Primjeri dobre prakse i ispravne upotrebe jezika	14	16	12	10	51

RTCG i Vijesti imaju najviše sadržaja u gotovo svim kategorijama, što je očekivano jer proizvode najveći ukupni obim vijesti. Njihova pokrivenost tema je vrlo slična, pa djeluju kao portali sa ujednačenim uređivačkim pristupom prema svim kategorijama. CDM i Analitika dosljedno imaju nešto manji broj sadržaja, ali je i kod njih struktura tema stabilna i ne oscilira značajno u odnosu na druge portale. Važno je naglasiti da se nijedan portal ne izdvaja kao posebno orijentisan na neku specifičnu kategoriju: razlike postoje, ali su relativno male i uglavnom rezultat ukupnog obima produkcije, a ne jasnog uređivačkog prioriteta.

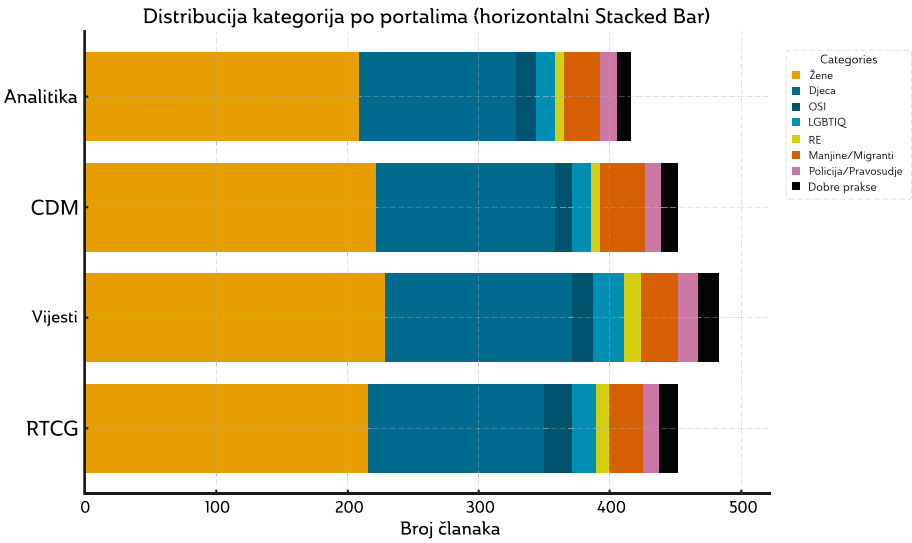

2.7. METODOLOŠKA NAPOMENA – STRATIFIKOVANO I PROPORCIONALNO UZORKOVANJE

Za procjenu tonaliteta medijskog izvještavanja primijenjeno je stratifikovano i proporcionalno uzorkovanje u skladu sa obimom pojedinačnih kategorija. Budući da ukupni korpus obuhvata 1.639 jedinstvenih medijskih sadržaja, analiza tonaliteta nije rađena nad cijelim korpusom, već nad reprezentativnim uzorcima.

Iako se teorijska saturacija uočava već nakon 40–60 jedinica, za velike kategorije (više od 300 jedinica), kao što su „Žene i ženska prava" i „Djeca i dječja prava", primijenjen je prošireni stratifikovani slučajni uzorak od 119 tekstova zbog izrazite heterogenosti i slojevitosti sadržaja. Ovaj pristup je u skladu sa međunarodnim praksama (OSCE, CoE, UN Women), prema kojima se za velike korpuse preporučuje analiza 10–20% sadržaja.

Za srednje kategorije (70–150 sadržaja), poput LGBTIQ sadržaja i izvještaja o migrantima i etničkim manjinama, analizirani su uzorci od 20–25 tekstova. Male kategorije (do 60 jedinica), uključujući OSI, RE populaciju i izvještavanje o policiji i sudovima, analizirane su u cjelosti kako bi se obuhvatile sve nijanse osjetljivih tema i obezbijedila maksimalna preciznost nalaza.

Ovaj pristup omogućio je metodološki validnu i efikasnu procjenu tonaliteta, pri čemu su jasno identifikovani stabilni narativni obrasci bez potrebe za obradom cjelokupnog korpusa.

3. ANALIZA TONALITETA MEDIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

Tonalitet izvještavanja predstavlja jedan od ključnih pokazatelja kvaliteta medijskog pristupa temama koje uključuju ranjive grupe i situacije kršenja ljudskih prava. Budući da se veliki dio ovih sadržaja odnosi na kontekste nasilja u porodici, femicida, seksualnog nasilja, vršnjačkog nasilja, stigmatizacije manjinskih zajednica ili institucionalnih propusta, važno je analizirati ne samo **šta** mediji prenose, već i **kako** to čine.

Procjena tonaliteta ne odnosi se na samu težinu događaja, već na način predstavljanja informacija — da li je izvještavanje profesionalno, uravnoteženo i informativno, ili sadrži elemente senzacionalizma, dramatizacije, stereotipizacije, relativizacije ili drugih obrazaca koji mogu narušiti dostojanstvo aktera i pogoršati javni diskurs.

U skladu sa metodološkim okvirom, tonalitet je kodiran kroz četiri kategorije: **pozitivan, neutralan, graničan (rizičan) i negativan**.

Ove kategorije omogućavaju identifikovanje dominantnih stilova izvještavanja, ali i uočavanje problematičnih praksi koje nijesu uvijek otvoreno neprofesionalne, već se pojavljuju u formi „mekog" senzacionalizma ili profesionalne neempatije.

Analiza tonaliteta obuhvata ukupno **1.639 tekstova**, uz primjenu proporcionalnog i stratifikovanog uzorkovanja po kategorijama. U ovom poglavlju najprije se prikazuju opšti trendovi i uporedni pregled tonaliteta među portalima, a zatim slijedi detaljna analiza u okviru svake tematske oblasti (žene, djeca, OSI, LGBTIQ, RE populacija, etničke manjine i migranti, policija i pravosuđe). Ovakva struktura omogućava precizno sagledavanje narativnih obrazaca i načina na koji mediji oblikuju javnu percepciju ranjivih grupa.

Cilj analize tonaliteta je da utvrdi na koji način mediji oblikuju narativ o ranjivim grupama i da li svojim stilom izvještavanja doprinose razumijevanju, stigmatizaciji, banalizaciji ili profesionalnom tretiranju ovih tema.

3.1. KATEGORIJE TONALITETA I KRITERIJUMI PROCJENE

U analizi tonaliteta izdvojene su četiri kategorije koje obuhvataju dominantni način na koji mediji predstavljaju teme o ranjivim grupama i direktnom ili indirektnom izvještavanju o njihovim pravima: pozitivno, neutralno, granično (rizično) i negativno. Kategorizacija je zasnovana na kombinaciji sadržinskih i stilsko-jezičkih kriterijuma, uz poštovanje profesionalnih standarda propisanih Kodeksom novinara Crne Gore.

Pozitivno

Pozitivni ton obuhvata kvalitetne, profesionalno oblikovane tekstove koji nude širi kontekst, objašnjavaju pojavu i doprinose razumijevanju društvenog problema. Takvi tekstovi često uključuju istraživački pristup, analizu, izjave stručnja-

ka ili druge elemente koji obogaćuju informaciju i pružaju objektivnu i edukativnu vrijednost.

Neutralno

Neutralni ton karakterističan je za klasične informativne vijesti koje prenose činjenice bez dodatnog tumačenja. Uglavnom se radi o kratkim izvještajima zasnovanim na zvaničnim izvorima (saopštenja, policijski zapisnici). Ovaj ton je dominantan u crnoj hronici i ne nosi stilska ni etička odstupanja.

Granično (rizično)

Granični ton obuhvata tekstove koji ne krše u potpunosti profesionalne standarde, ali nose određene rizike. To su vijesti sa neopreznim formulacijama, blagom stigmatizacijom, senzacionalizovanim naslovima ili nepreciznim jezikom koji može pojačati stereotipe, dramatizovati događaj ili učiniti ga klikabilnim. Ovdje su svrstani i tekstovi objavljeni u neprimjerenim rubrikama ili oni koji daju suvišne, banalizujuće detalje.

Negativno

Negativni ton označava tekstove koji ozbiljno odstupaju od profesionalnih standarda. To uključuje senzacionalizam, dramatizaciju nasilja, narušavanje dostojanstva i privatnosti žrtava, otkrivanje identiteta bez opravdanog razloga, kršenje pretpostavke nevinosti ili prikazivanje ranjivih grupa na način koji ih stigmatizuje i dehumanizuje. Ovi tekstovi su u direktnoj suprotnosti sa osnovnim etičkim obavezama propisanim Kodeksom.

3.2. UKUPNA DISTRIBUCIJA TONALITETA

Nakon sprovedenog kodiranja svih 1.639 tekstova, izvršena je analiza zastupljenosti četiri kategorije tonaliteta: pozitivnog, neutralnog, graničnog i negativnog. Ova raspodjela daje uvid u opšti kvalitet izvještavanja o osjetljivim temama u digitalnim medijima i predstavlja osnovu za razumijevanje dominantnih trendova u načinu predstavljanja ranjivih grupa i drugih tema od javnog interesa.

U nastavku su prikazani ukupni rezultati, a zatim i detaljna raspodjela tonaliteta po portalima, što omogućava uporednu analizu i identifikovanje specifičnih obrazaca izvještavanja na svakom mediju.

Distribucija po kategorijama tonaliteta (sa procentima)
(za ukupno 1,639 tekstova)

Kategorija	Br. tekstova	Procenat
Pozitivan	189	11.53%
Neutralan	1,095	66.82%
Granično	280	17.09%
Negativan	75	4.58%
UKUPNO	1,639	100%

U ukupnoj bazi od 1.639 tekstova dominira neutralan ton, što pokazuje da portali pretežno nastoje zadržati informativnost i distancu od otvorenih vrijednosnih sudova.

Međutim, udio graničnih i negativnih tekstova ukazuje na prisustvo obrazaca tipičnih za internet portale koji funkcionišu u dinamičnom okruženju brzog izvještavanja, jake konkurencije i potrebe za vidljivošću i klikabilnošću. Takvi uslovi često podstiču senzacionalističke pristupe, skraćivanje procesa provjere informacija i korišćenje dramatičnih ili problematičnih formulacija koje mogu voditi ka stigmatizaciji ili odstupanju od profesionalnih standarda.

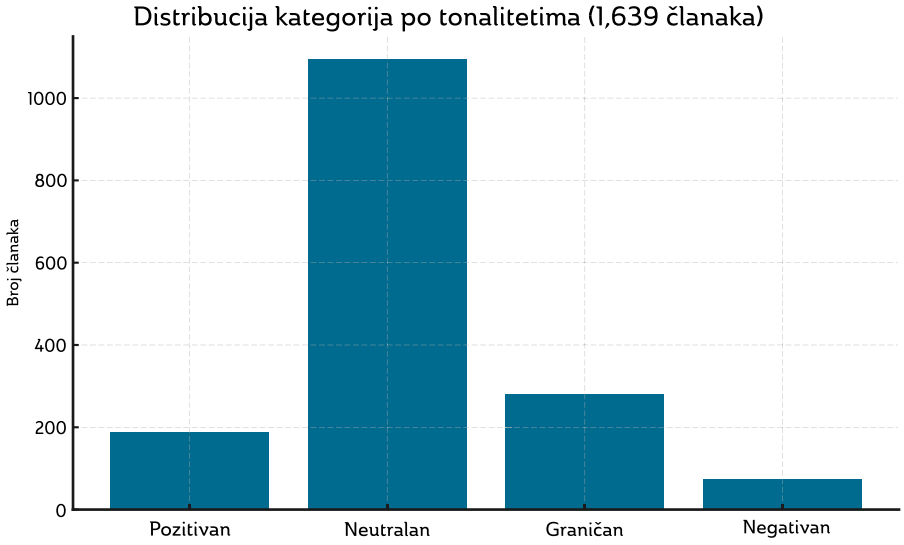

Dodatno, treba naglasiti da novinari i redakcije često ne izlaze iz ustaljenih društvenih i kulturnih obrazaca, uključujući stereotipe prema određenim grupama, rodne uloge ili predrasude prema marginalizovanim zajednicama. Ovi ukorijenjeni obrasci mišljenja i praksâ doprinose većem broju graničnih i negativnih tekstova, jer utiču na način na koji se biraju, oblikuju i interpretiraju informacije u javnom prostoru.

Pozitivni i kvalitetno obrađeni tekstovi čine manji, ali važan dio ukupne slike, jer doprinose informisanju javnosti i razumijevanju društvenih problema.

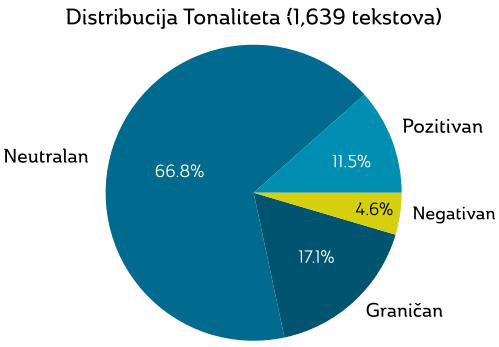

3.3. RASPODJELA TONALITETA PO PORTALIMA I UPOREDNA ANALIZA

U cilju boljeg razumijevanja stilova izvještavanja i razlika u pristupima pojedinačnih medija. Razlike u tonalitetu odražavaju razlike u uređivačkim politikama: javni servis teži neutralnosti, dok komercijalni portali funkcionišu u uslovima tržišne konkurencije, veće brzine objave i pritiska na klikabilnost. U nastavku je prikazano kako se tonalitet raspoređuje na nivou svakog portala posebno.

a) RTCG

RTCG ima najviši udio neutralnih tekstova (70%), što je uobičajeno za javni servis i ukazuje na preovlađujući informativni ton uz minimalno prisustvo negativnih narativa. Granični sadržaj je umjeren, dok je pozitivan ton relativno stabilno zastupljen u poređenju sa komercijalnim portalima.

RTCG – raspodjela kategorija tonaliteta (420 tekstova)		
Kategorija	Br. tekstova	Procenat
Pozitivan	70	16.67%
Neutralan	294	70.00%
Granično	53	12.62%
Negativan	3	0.71%
UKUPNO	420	100%

b) Vijesti

Vijesti imaju slične procente distribucije tonaliteta kao i RTCG-u, ali sa nešto manje neutralnih i više graničnih tekstova. Vijesti održavaju informativnost, ali češće koriste narativ koji sadrži blagu interpretaciju ili fokus na tenzije. Pozitivan ton je nešto izraženiji nego na Analitici i CDM-u.

Vijesti – raspodjela kategorija tonaliteta (402 tekstova)		
Kategorija	Br. tekstova	Procenat
Pozitivan	61	15.17%
Neutralan	272	67.66%
Granično	64	15.92%
Negativan	5	1.24%
UKUPNO	402	100%

c) CDM

CDM ima najviši udio graničnog sadržaja (22%), što ukazuje na izraženiju prisutnost tekstova koji balansiraju između neutralnosti i interpretativnog tona. Pozitivan sadržaj je među najnižima, dok je negativan ton primjetniji nego kod RTCG-a i Vijesti. Ovakav obrazac sugeriše dinamičniji stil izvještavanja, skloniji dramatizaciji i intenzivnijem uokviravanju određenih tema.

CDM – raspodjela tonaliteta (448 tekstova)		
Kategorija	Br. tekstova	Procenat
Pozitivan	37	8.26%
Neutralan	281	62.72%
Granično	99	22.10%
Negativan	31	6.92%
UKUPNO	448	100%

d) Portal Analitika

Portal Analitika ima najmanje pozitivnog sadržaja i najveći udio negativnog tonaliteta (skoro 10%). Ovakva struktura ukazuje na izraženije kritički ton i manju senzibilnost u predstavljanju aktera i događaja. Iako neutralni tekstovi i dalje čine većinu, portal češće nego ostali koristi narativ sa negativnom konotacijom ili distancom prema temama.

Portal Analitika – raspodjela tonaliteta (369 tekstova)		
Kategorija	Br. tekstova	Procenat
Pozitivan	21	5.69%
Neutralan	248	67.21%
Granično	64	17.35%
Negativan	36	9.76%
UKUPNO	369	100%

3.4. UPOREDNI PREGLED TONALITETA MEDU PORTALIMA

Konačna zbirna tabela po portalima Ukupno analizirano: 1.639 tekstova					
Portal	Pozitivan	Neutralan	Granično	Negativan	Ukupno
RTCG	70	294	53	3	420
Vijesti	61	272	64	5	402
CDM	37	281	99	31	448
Analitika	21	248	64	36	369
ZBIR	189	1,095	280	75	1,639

Poređenje tonaliteta po portalima pokazuje vidljive razlike u pristupima izvještavanju. RTCG ima najstabilniji i najprofesionalniji profil, sa dominantnim udjelom neutralnih sadržaja i gotovo zanemarljivim brojem negativnih tekstova. Vijesti prate sličan obrazac, sa visokim procentom neutralnog tona, ali i

uočljivijim udjelom graničnih sadržaja koji ukazuju na povremeno korišćenje problematičnijih formulacija. Nasuprot tome, CDM se izdvaja po najvećem udjelu graničnih i negativnih tekstova, što ukazuje na izraženiju sklonost senzacionalizmu. Portal Analitika bilježi najveći procenat negativnog tona, a iako su neutralne vijesti najbrojnije, njihov udio je niži nego kod RTCG-a i Vijesti.

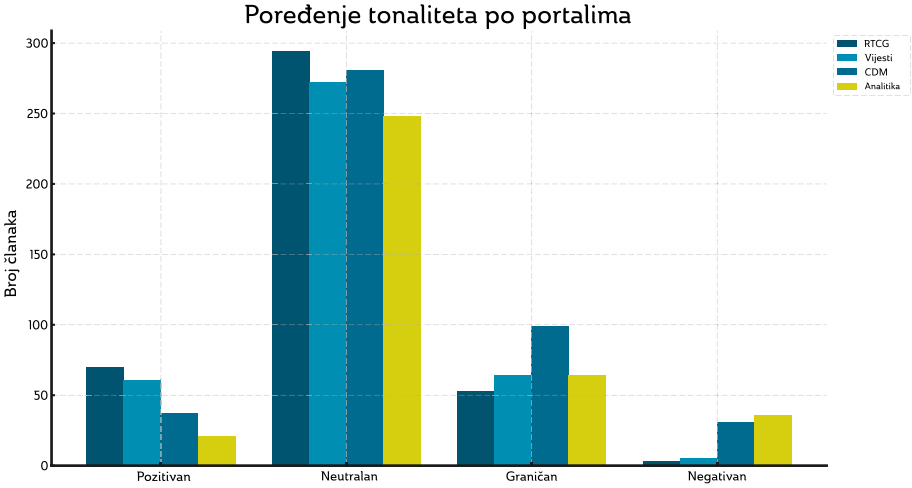

Uporedna analiza pokazuje da svi portali dominantno proizvode neutralan sadržaj, ali razlike u tonalitetu jasno odražavaju njihove uređivačke pristupe. RTCG i Vijesti zadržavaju najstabilniji informativni stil, dok CDM i Analitika češće prelaze u granične i negativne narative, uz izraženiju dramatizaciju i kritički ton. Ovakva distribucija ukazuje da stil izvještavanja nije ujednačen među medijima i da pojedini portali, posebno komercijalni, teže življem, konfliktno uokvirenom sadržaju, što može uticati i na način predstavljanja ranjivih društvenih grupa.

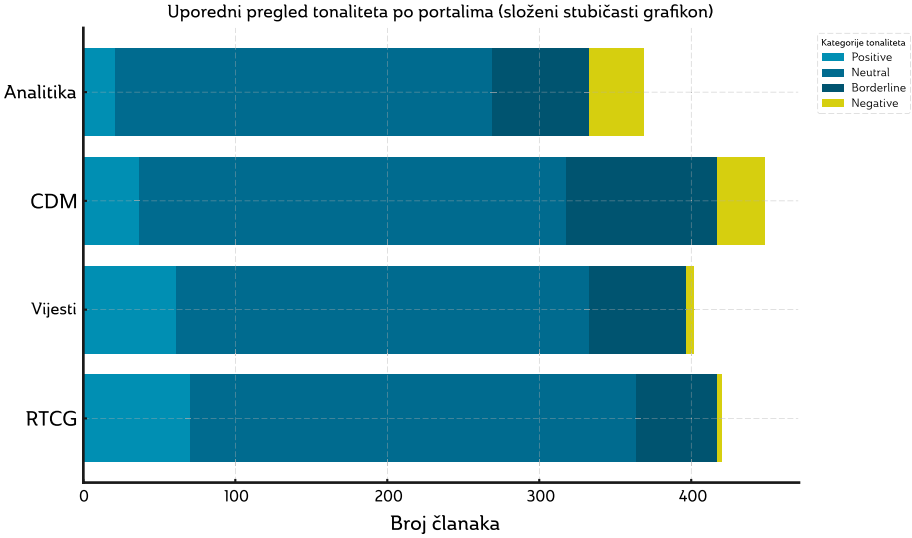

4. TONALITET IZVJEŠTAVANJA PO KATEGORIJAMA

U ovom poglavlju analiziramo na koji način portali u Crnoj Gori uokviruju ranjive društvene grupe i aktere. Ključno istraživačko pitanje koje vodimo kroz sve kategorije glasi:

„Da li tekst ostavlja neutralan, negativan, graničan ili pozitivan dojam o akterima, i kakav narativ se kroz njega reprodukuje?"

Tonalitet ne predstavlja vrijednosnu ocjenu kvaliteta teksta, već opis retoričkog i narativnog okvira kroz koji medij predstavlja određenu grupu ili događaj. Zato se tonalitet svakog teksta procjenjuje na osnovu gore definisanih kriterijuma, kroz četiri kategorije: pozitivano, neutralno, granično i negativno izvještavanje

Pored tonaliteta, u analizi se identifikuju i prate sljedeći pokazatelji:

- **prisustvo stigmatizujućeg jezika** (stereotipi, dehumanizacija, moralizacija);
- **senzacionalizam i tabloidne forme**, posebno kroz naslove, dramatizaciju i klikbejt;
- **kontekstualizacija događaja**, odnosno da li tekst pojašnjava pozadinu i uzroke ili ostaje površan;
- **izbor izvora i zaštita integriteta aktera**, naročito u kategorijama djece, OSI i žrtava nasilja.

Ovaj okvir omogućava dosljednu procjenu narativnih obrazaca u svim kategorijama i daje jasan uvid u to kako mediji oblikuju javnu percepciju ranjivih grupa.

Nakon prikaza opštih trendova i razlika među portalima, u ovom poglavlju slijedi detaljna analiza tonaliteta u okviru svake pojedinačne tematske oblasti. Cilj je da se preciznije sagleda način na koji mediji u Crnoj Gori uokviruju žene, djecu, osobe s invaliditetom, LGBTIQ zajednicu, RE populaciju, migrante i etničke manjine, kao i aktere u oblasti policije, pritvora i sudstva.

Svaka kategorija nosi specifične izazove – od zaštite identiteta i privatnosti, preko rizika od stereotipizacije do senzacionalizma, Zbog toga se tonalitet ne tumači izolovano, već u odnosu na društveni kontekst, jezičke obrasce i dominantne narative koji se pojavljuju.

U nastavku se prikazuju rezultati analize za svaku kategoriju ponaosob, uz tabele tonaliteta, kratak opis medijskih obrazaca i ključne nalaze koji ukazuju na dominantne trendove i uočene probleme.

4.1. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O ŽENAMA I ŽENSKIM PRAVIMA

Analiza tonaliteta u uzorku od 119 tekstova koji se odnose na žene i ženska prava pokazuje da većina sadržaja (65,5%) pripada neutralnom, informativnom okviru, što potvrđuje dominantno faktografski stil izvještavanja. Međutim,

značajan udio „graničnih“ tekstova (16%) ukazuje na prisustvo suptilnog senzacionalizma, dramatizacije, moralizacije ili narativa koji žene prikazuju u pasivnim, konfliktno oblikovanim ili viktimizovanim ulogama. dramatizaciju, moralizaciju ili narativ koji žene prikazuje u pasivnoj ili viktimizovanoj ulozi. Ovaj segment je metodološki važan jer ukazuje na suptilne obrasce profesionalne neempatije i reprodukciju stereotipa.

Udio negativnih sadržaja (10,1%) takođe nije zanemarljiv. Najčešće se javlja u slučajevima nasilja, krivičnih radnji, spektakularizacije privatnog života, predstavljanja žena kroz ulogu žrtve ili stavljanjem akcenta na počinioca, potiskujući u drugi plan osobu kojoj su povrijeđena ljudska prava, što dodatno umanjuje njen subjektivitet i vidljivost u javnom prostoru.

Pozitivni primjeri čine svega 8,4% uzorka, što ukazuje na relativno nisku učestalost afirmativnih, osnažujućih i rodno osjetljivih narativa u izvještavanju o ženama.

Sveukupno posmatrano, nalazi ukazuju da, uprkos čestoj zastupljenosti tema o ženama, kvalitet izvještavanja često ostaje ograničen površnom neutralnošću i učestalim narativima koji ženama dodjeljuju stereotipne ili konfliktne uloge. **Ovo čini kategoriju „Žene“ jednom od najosjetljivijih u pogledu profesionalnog i etičkog izvještavanja.**

Tonalitet izvještavanja – kategorija: “Žene i ženska prava” (Uzorak 119 tekstova)		
Kategorija	Br. tekstova	Procenat
Pozitivno	10	8,4%
Neutralno	78	65,5%
Granično	19	16,0%
Negativno	12	10,1%
UKUPNO	19	100%

4.2. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O DJECI I DJEČJIM PRAVIMA

Analiza tonaliteta u uzorku od 101 teksta o djeci pokazuje da se dominantan dio izvještavanja (64,4%) kreće u okviru neutralnog, deskriptivnog novinarskog pristupa, bez izraženog emotivnog ili vrijednosnog usmjerenja. Ipak, značajan broj sadržaja (19,8%) spada u kategoriju „graničnih“, gdje su zadržane formalno neutralne informacije, ali je prisutan suptilan senzacionalistički ton i dramatizacija događaja.

Izvještavanje o djeci je često smješteno u rubrike crne hronike, pretežno zbog slučajeva vršnjačkog nasilja, maloljetničkih sukoba, trafikinga i seksualnog nasilja nad maloljenticima. U takvim sadržajima djeca se nerijetko prikazuju kroz prizmu konflikta, prekršaja ili se objektivizuju, što može dovesti do njihove indirektne stigmatizacije.

Sveukupno, nalazi ukazuju da, iako tematika djece zauzima prominentno mjesto u medijskom prostoru, kvalitet izvještavanja često ostaje ograničen formalnom neutralnošću, uz primjetno prisustvo graničnih, senzacionalizovanih ili površno konstruisanih narativa. Ovo područje ostaje jedno od najosjetljivijih za etički pristup, posebno u pogledu zaštite identiteta, tonaliteta i uokviravanja maloljetnih aktera.

Tonalitet izvještavanja – kategorija: "Djeca i dječja prava" (uzorak: 101 tekst)		
Tonalitet	Br. tekstova	Procenat
Pozitivno	12	11,9%
Neutralno	65	64,4%
Granično / polu-negativno	20	19,8%
Negativno	4	4,0%
UKUPNO	101	100%

4.3. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O OSOBAMA SA INVALIDITETOM (OSI)

U uzorku od 21 teksta o osobama s invaliditetom dominira neutralan ton (66,7%), dok je trećina sadržaja (33,3%) pozitivna, najčešće kroz afirmativne priče, problematizaciju njihovog položaja, institucionalnu podršku ili promociju društvene jednakosti. U ovom segmentu nije registrovan nijedan graničan niti negativan sadržaj.

Ističe se da su tekstovi o OSI u pravilu oprezni, nenametljivi i lišeni senzacionalističkih ili stigmatizujućih elemenata. Mediji uglavnom izbjegavaju problematičan jezik izvještavanja I fokusiraju se na praktične probleme, institucionalne politike, primjere ličnih postignuća ili društvene prepreke sa kojima se OSI suočavaju.

Iako se OSI i dalje pojavljuju u skromnom broju tekstova u odnosu na ostale kategorije, kvalitet izvještavanja je stabilan, bez značajnih odstupanja i sa vidljivim naporom da se izbjegne stereotipizacija ili narušavanje dostojanstva aktera. Odsustvo negativnog i graničnog sadržaja ukazuje na relativno visok stepen senzibiliteta i odgovornosti u izvještavanju o ovoj grupi.

Tonalitet izvještavanja – kategorija: OSI (uzorak 21 tekstova)		
Tonalitet	Br. tekstova	Procenat
Pozitivno	7	33,3%
Neutralno	14	66,7%
Granično / polu-negativno	0	0%
Negativno	0	0%
UKUPNO	21	100%

4.4. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O LGBTIQ OSOBAMA

U uzorku od 68 tekstova o LGBTIQ temama dominantan je neutralan ton (77,9%), što ukazuje na pretežno informativan i faktografski pristup bez izraženih negativnih narativa. Pozitivan ton je prisutan u 14,7% sadržaja, uglavnom u kontekstu afirmisanja vidljivosti problema ove populacije, kao i izvještavanja o aktivnostima civilnog sektora, institucionalnim inicijativama ili afirmativnim primjerima borbe za jednakost.

Registrovano je 7,4% „graničnih" sadržaja, a ovi tekstovi se gotovo u potpunosti javljaju u kontekstu senzacionalističkih vijesti poput učešća trasnrodnih Osoba na sportskim takmičenjima — kada se LGBTIQ teme pojavljuju u okviru viralnih ili konfliktno oblikovanih događaja - gdje se formalno neutralan ton kombinuje sa naglašenom emotivnošću, ili clickbait naslovima.

Sveukupno, nalazi pokazuju da mediji o LGBTIQ temama izvještavaju uglavnom korektno i bez otvorene stigmatizacije, ali granični slučajevi ukazuju na povremenu sklonost ka senzacionalističkom uokviravanju.

Tonalitet izvještavanja – kategorija: LGBTIQ osobe (uzorak 68 tekstova)		
Tonalitet	Br. tekstova	Procenat
Pozitivno	10	14,7%
Neutralno	53	77,9%
Granično / polu-negativno	5	7,4%
Negativno	0	0%
UKUPNO	68	100%

4.5. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O RE POPULACIJI

U uzorku od 29 tekstova o RE populaciji dominira neutralno izvještavanje (79,3%), dok je petina sadržaja (20,7%) pozitivna. Pozitivni tekstovi najčešće dolaze iz analitičkih i izvještajnih međunarodnih organizacija ili nacionalnih institucija koje daju širi kontekst hroničnih problema i skreću pažnju na dugotrajne strukturalne nejednakosti sa kojima se RE zajednica suočava.

U ovoj kategoriji nije registrovan nijedan graničan niti negativan tekst, što ukazuje na visok stepen opreza u izvještavanju. Za razliku od LGBTIQ tema — gdje su granični sadržaji često rezultat senzacionalističkih okvira — RE populacija nije predmet takvog senzacionalizma. Mediji u pravilu izbjegavaju stigmatizaciju i stereotipizaciju, a izvještavanje ostaje deskriptivno i odmjereno.

Sveukupno, izvještavanje o RE populaciji je korektno, stabilno i lišeno senzacionalizma, uz postojanje manjeg broja afirmativnih sadržaja koji doprinose osvještavanju njihovog položaja i potreba.

Tonalitet izvještavanja – RE populacija (uzorak 29 tekstova)		
Tonalitet	Br. tekstova	Procenat
Pozitivno	6	20,7%
Neutralno	23	79,3%
Granično / polu-negativno	0	0%
Negativno	0	0%
UKUPNO	29	100%

4.6. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O ETNIČKIM MANJINAMA, MIGRANTIMA I IZBJEGLICAMA

U uzorku od 47 tekstova o migrantima i etničkim manjinama dominira neutralno izvještavanje (61,7%), ali je značajan udio „graničnih" sadržaja (25,5%) koji formalno djeluju korektno, ali sadrže elemente naglašavanja etničke pripadnosti ili implicitnog problematizovanja porijekla aktera, iako često nisu presudni.

Pozitivan ton je rijedak (6,4%), dok je negativan ton prisutan u istoj mjeri (6,4%), uglavnom u kontekstima incidenata i porodičnog nasilja.

Uočljivo je da se izvještavanje o migrantima često preklapa sa temama porodičnog nasilja u doseljenim zajednicama, gdje naslovi nerijetko počinju nacionalnom odrednicom počinioca, što može doprinositi implicitnoj stigmatizaciji. Slično, u izvještajima o prekršajima ili narušavanju javnog reda često se naglašava nacionalnost, iako ona nije ključna za razumijevanje događaja.

Nasuprot tome, sadržaji koji se odnose na međuetničke odnose unutar domicilne populacije uglavnom su mirni i neutralni, što ukazuje da se granični i negativni narativi uglavnom odnose na grupe koje nijesu tradicionalno integrisane u društveni kontekst — prvenstveno migrante i novopridošle zajednice.

Tonalitet izvještavanja – kategorija „Migranti i etničke manjine" (uzorak: 47 tekstova)		
Tonalitet	Br. tekstova	Procenat
Pozitivno	3	6,4%
Neutralno	29	61,7%
Granično / polu-negativno	12	25,5%
Negativno	3	6,4%
UKUPNO	47	100%

4.7. TONALITET IZVJEŠTAVANJA O POLICIJI, PRITVORU I SUDOVIMA

U uzorku od 36 tekstova o policiji, pritvoru i sudskim procesima dominira neutralno izvještavanje (66,7%), u kojem portali uglavnom prenose saopštenja institucija, standardne informacije o hapšenjima, sudskim odlukama i operativnim akcijama, bez emotivnog ili vrijednosnog uokviravanja.

Pozitivan ton je rijedak (5,6%) i uglavnom se odnosi na afirmativne izvještaje o efikasnim akcijama policije ili preventivnim inicijativama. Zabilježen je i jednak udio negativnih i graničnih sadržaja (po 13,9%), ali se ovi tonovi moraju tumačiti u kontekstu specifičnosti kategorije.

Negativan ton u izvještavanju o policiji ne označava loš kvalitet teksta, već prvenstveno ukazuje na kritički okvir — npr. slučajeve prekomjerne upotrebe sile, zloupotrebe ovlašćenja, nezakonite radnje policijskih službenika ili institucionalne propuste. U takvim situacijama negativan ton je **legitiman i često u interesu javnosti**, jer ukazuje na institucionalnu odgovornost i potrebu nadzora nad organima reda.

Granični tekstovi su uglavnom oni koji formalno prenose informacije, ali koriste senzacionalističke ili konfliktno obojene naslove, dramatizaciju događaja ili nepotpuno objašnjenje šireg konteksta, što odstupa od profesionalnog standarda, iako ne predstavlja otvoreno negativan narativ.

Gledano po procentu negativnih tekstova da se zaključiti da izvještaji o radu policije mogu okarakterisati kao institucionalni, ali kada se uzme u obzir realan broj sadržaja vezanih za ovu vrstu izvještavanja, može se reći da naši mediji i dalje nemaju kvantitativno razvijene nadzorne mehanizme nad radom policije.

Tonalitet izvještavanja – policija, pritvor i sudovi (uzorak: 36)		
Tonalitet	**Br. tekstova**	**Procenat**
Pozitivno	2	5,6%
Neutralno	24	66,7%
Granično / polu-senzacionalno	5	13,9%
Negativno	5	13,9%
UKUPNO	**36**	**100%**

5. KOMPARATIVNA ANALIZA KATEGORIJA

Ovo poglavlje daje poprečni pregled tonaliteta u svih sedam analiziranih tematskih oblasti. Cilj je da se identifikuju ključne razlike u načinu medijskog uokviravanja ranjivih grupa, prepoznaju kategorije sa najvišim rizikom od stigmatizacije i senzacionalizma, kao i one u kojima mediji pokazuju najveći profesionalni senzibilitet.

Komparativna analiza zasniva se na upoređivanju udjela pozitivnih, neutralnih, graničnih i negativnih tonova u okviru svakog segmenta, uz interpretaciju strukturnih obrazaca koji se javljaju kroz čitav korpus.

Komparativna tabela tonaliteta po kategorijama

Kategorija	Pozitivan	Neutralan	Graničan	Negativan	Ukupno
Žene i ženska prava	8.4%	65.5%	16.0%	10.1%	119
Djeca i dječja prava	11.9%	64.4%	19.8%	4.0%	101
OSI	33.3%	66.7%	0%	0%	21
LGBTIQ	14.7%	77.9%	7.4%	0%	68
RE populacija	20.7%	79.3%	0%	0%	29
Migranti i etničke manjine	6.4%	61.7%	25.5%	6.4%	47
Policija / pritvor / sudovi	5.6%	66.7%	13.9%	13.9%	36

5.1. KLJUČNI KOMPARATIVNI NALAZI

Komparativna analiza svih kategorija tonaliteta pruža uvid u strukturu medijskog izvještavanja o ranjivim grupama, kao i u razlike u načinu na koji portali oblikuju narative o različitim društvenim akterima. Nalazi pokazuju jasne obrasce — od dominacije neutralnog izvještavanja, preko prisustva graničnih, senzacionalizovanih narativa, do specifičnih kategorija u kojima se pojavljuju afirmativni pristupi ili kritički ton. Iako je neutralno izvještavanje dominantan obrazac u svim kategorijama, njegov kvalitet i funkcija razlikuju se — od faktičkog profesionalnog standarda, do površne forme koja prikriva dramatizaciju ili strukturalne probleme.

Kategorije sa najviše neutralnog izvještavanja

- RE populacija – 79,3%
- LGBTIQ – 77,9%
- Policija / pritvor / sudovi – 66,7%
- OSI – 66,7%
- Žene – 65,5%
- Djeca – 64,4%

Visok nivo neutralnosti sugeriše da portali najčešće primjenjuju informativni, faktografski stil, međutim, iako se na prvi pogled čini da visoka neutralnost ukazuje na informativnost, poređenje pokazuje nijansirane razlike.

- Kod RE populacije, visok procenat neutralnog tona uglavnom je posljedica opreznog i često minimalističkog izvještavanja, dok se kod OSI dominantna neutralnost može povezati sa njihovom niskom ukupnom vidljivošću i pretežno administrativnim, saopštenjskim pristupom medija.
- Kod LGBTIQ tema, neutralnost se povezuje sa dominantno faktografskim pristupom, ali i izbjegavanjem dublje kontekstualizacije.
- Kod policije i pravosuđa, neutralnost proizlazi iz rutinskog prenošenja zvaničnih saopštenja institucija.

Drugim riječima, neutralnost ne znači uvijek i kvalitet, već često odražava površno, minimalističko i administrativno izvještavanje.

Kategorije sa najviše pozitivnog tona

- OSI – 33,3%
- RE populacija – 20,7%
- LGBTIQ – 14,7%
- Djeca – 11,9%

Ove kategorije pokazuju najviši nivo afirmativnog diskursa, ali on pretežno potiče iz sadržaja koje proizvode institucije, međunarodne organizacije i civilni sektor. Kod OSI afirmativnost se najčešće odnosi na inkluzivne politike i institucionalnu podršku, kod RE populacije na izvještaje o hroničnim problemima i programima pomoći, kod LGBTIQ tema na inicijative i kampanje, a kod djece na projekte i dostignuća. Time se pokazuje da afirmativni ton nije stabilna urednička praksa, već rezultat preuzimanja takvih sadržaja iz spoljašnjih izvora.

Kategorije sa najviše graničnog i rizičnog sadržaja

- Migranti i etničke manjine (25.5%)
- Djeca (19.8%)
- Žene (16%)

Granični (semi-senzacionalistički) sadržaji predstavljaju jednu od najproblematičnijih kategorija, jer formalno mogu izgledati profesionalno, ali nose elemente dramatizacije, stereotipnog uokviravanja, klikabilnih formulacija, nepotpune kontekstualizacije i neprikladne upotrebe jezika.

U kategorijama djece i žena, granični ton predstavlja posebno visok rizik zbog osjetljivosti aktera i konteksta u kojem se pojavljuju (nasilje, traumatizujući događaji, privatni život).

Najveći doprinos ovom trendu dolazi od portala CDM i Analitika (pogotovo za migrante), koji češće posežu za življim naslovima, hiperbolama i konfliktno

oblikovanim narativima, često bez otvorenog kršenja etike, ali sa jasnim negativnim efektima – što se posebno vidi u sekcijama za komentare.

Kategorije sa najvećim udjelom negativnog tona

- Policija / sudovi (13.9%) — opravdano jer negativni ton ovdje znači *kritičko* izvještavanje
- Žene (10.1%)
- Migranti i manjine (6.4%)

U kategoriji policije negativni ton ne znači nužno stigmatizaciju policije, sudija itd, već profesionalno ukazivanje na zloupotrebe, prekomjernu silu ili institucionalne propuste. Ovdje negativan ton često predstavlja *kritički*, a ne stigmatizujući okvir.

S druge strane, kod izvještavanja o ženama i migrantima, negativan ton često ima stereotipne ili senzacionalističke elemente. Tako se u kontekstu žena, medijski sadržaji najčešće odnose na slučajeve nasilja, femicida i krivičnih djela, a narativ se nerijetko postavlja na način koji potiskuje žrtvu i fokus stavlja na počinioca, što umanjuje profesionalnost izvještavanja.

Što se tiče migranata, negativni ton često se javlja u kontekstu kriminaliteta, narušavanja javnog reda i porodičnog nasilja, uz nepotrebno naglašavanje etničkog porijekla aktera — što može doprinijeti stigmatizaciji.

5.2. ZAKLJUČAK KOMPARATIVNE ANALIZE

Komparativna analiza pokazuje da crnogorski portali dominantno primjenjuju neutralan ton u izvještavanju o ranjivim grupama, ali da ta neutralnost često prikriva površno, minimalističko ili administrativno prenošenje informacija. To je posebno vidljivo u kategorijama sa niskom vidljivošću (OSI, RE) i u oblastima u kojima mediji uglavnom prenose institucionalne izvore (policija, pravosuđe). Afirmativni ton, iako prisutan, uglavnom dolazi iz sadržaja koje proizvode institucije i civilni sektor, što ukazuje da pozitivni narativi nijesu stabilna uredničk a praksa, već rezultat preuzimanja gotovih informacija.

Najproblematičniji obrasci nalaze se u kategorijama sa visokim udjelom graničnih tonova — izvještavanju o migrantima i etničkim manjinama, djeci i ženama. Ovi tekstovi često formalno djeluju profesionalno, ali nose elemente dramatizacije, stereotipizacije i nepreciznog uokviravanja, što može doprinositi stigmatizaciji i pogrešnim percepcijama u javnosti. Nasuprot tome, negativan ton u kategoriji policije i sudova prvenstveno ima kritički karakter, dok u izvještavanju o ženama i migrantima često reflektuje stereotipne ili senzacionalističke pristupe.

Sveukupno, nalazi potvrđuju da tonalitet crnogorskih portala oscilira između formalne profesionalnosti i povremenog skliznuća u dramatizaciju. Određene kategorije — naročito žene, djeca i migranti — ostaju posebno osjetljive na neetično ili profesionalno nedovoljno promišljeno uokviravanje, što upućuje na potrebu za većom dosljednošću u primjeni etičkih standarda, pažljivijom kontekstualizacijom i odgovornijim uređivačkim praksama.

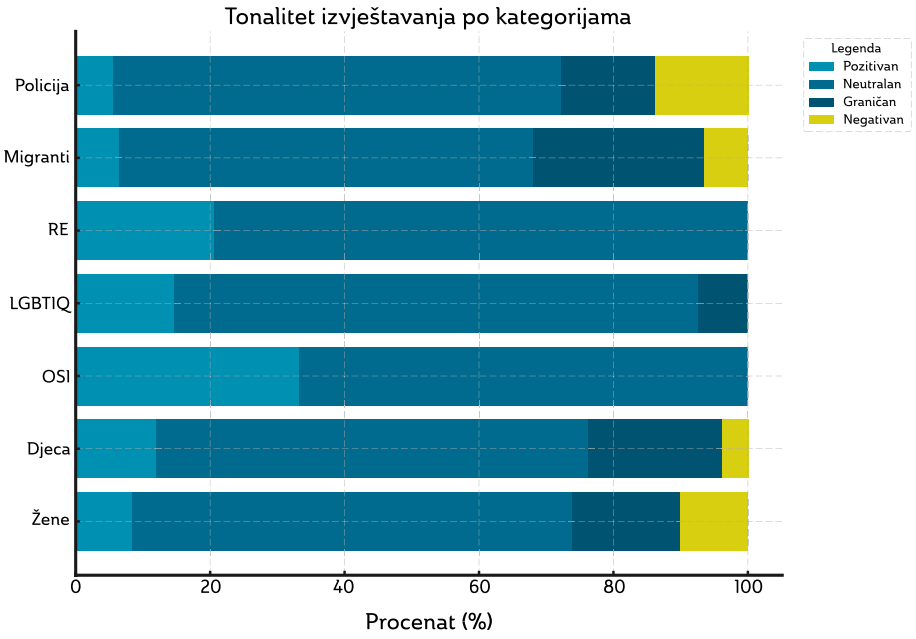

6. KOMENTARI ČITALACA I MODERACIJA SADRŽAJA

6.1. ULOGA KOMENTARA U DIGITALNOM MEDIJSKOM OKRUŽENJU

Komentari čitalaca predstavljaju važan produžetak javnog diskursa na internet portalima i značajno utiču na način na koji se interpretiraju medijski sadržaji, posebno kada je riječ o temama koje uključuju ranjive grupe. Sekcije komentara na crnogorskim informativnim portalima jedan su od najdinamičnijih i najuticajnijih segmenata digitalnog medijskog prostora. Iako formalno odvojene od uredničkog sadržaja, one u praksi funkcionišu kao nastavak narativa objavljenih vijesti, oblikuju percepciju teksta i generišu snažne emocionalne reakcije publike. Zbog toga imaju direktan uticaj na stavove prema ranjivim grupama i na širi društveni diskurs.

Za razliku od novinarskih tekstova, komentari su gotovo u potpunosti nekontrolisani korisnički sadržaj, uprkos postojanju formalne regulative uprkos postojanju formalne regulative koja bi trebalo da ih uređuje. Upravo ta otvorenost čini ih prostorom u kojem se najsnažnije manifestuju stereotipi, predrasude i društvene tenzije, naročito kada su moderacija i reakcije portala nedosljedne.

6.2. METODOLOŠKI OKVIR ZA ANALIZU KOMENTARA

Analiza komentara sprovedena je paralelno sa analizom medijskih tekstova, prateći iste tematske kategorije (žene, djeca, migranti i manjine, LGBTIQ, RE populacija, OSI, policija/pravosuđe). Evaluacija je zasnovana na:

- kvalitativnoj analizi sadržaja,
- identifikaciji narativnih obrazaca,
- procjeni vidljivih znakova govora mržnje, stereotipizacije i moralizacije,
- posmatranju praksi moderacije na svakom portalu.

Analiza je sprovedena opisno, sa fokusom na obrasce ponašanja, a ne na statističke mjere, što je naročito pogodno za medijska okruženja sa visokim stepenom spontanih i nepredvidivih interakcija.

6.3. KLJUČNI NALAZI

U nastavku su izdvojeni ključni nalazi koji sumiraju obrasce komunikacije u komentarima i pokazuju na koji način korisničke reakcije utiču na narativ o ranjivim grupama. Ovi nalazi predstavljaju najprepoznatljivije trendove koji se ponavljaju na svim portalima, bez obzira na temu, vremenski period ili uređivački stil.

6.3.1. Komentari generišu visok nivo tenzija

Na svim portalima primijećeno je da sekcije komentara postaju mjesta u kojima se brzo formiraju konfliktne mikro-zajednice. Umjerene ili informativne rasprave brzo prerastaju u:

- međusobna vrijeđanja,
- političke konflikte,
- nacionalne obračune,
- pokušaje dokazivanja identitetskih pozicija.

I najmanji povod u tekstu — pojedina riječ, fotografija, naslov, pomenuvši etničku pripadnost aktera — može pokrenuti talas komentara sa nacionalno obojenim narativima, koji nerijetko dominiraju cijelom sekcijom.

U tom smislu, komentari često funkcionišu kao lakmus za šire društvene tenzije.

6.3.2. Nacionalna netrpeljivost i identitetski konflikti kao prvi impuls

Čak i kada tekstovi nisu primarno identitetske ili etničke prirode, komentatori vrlo lako preusmjeravaju raspravu ka:

- nacionalnoj pripadnosti aktera,
- odnosima Crnogoraca i Srba,
- političko-identitetskim sukobima,
- temama koje zadiru u istorijske narative ili kolektivne traume.

Ovakve rasprave ne samo da skreću fokus sa originalne teme, već i stvaraju uslove za normalizaciju govora mržnje i raspirivanje netrpeljivosti, što ima značajne implikacije po ranjive grupe i ukupni kvalitet javne debate.

6.3.3. Relativizacija nasilja nad ženama

Jedan od najupečatljivijih obrazaca jeste relativizacija i normalizacija nasilja nad ženama. U komentarima se često pojavljuju:

- opravdavanje nasilni ka („mora da ga je isprovocirala“),
- moralizacija („žene danas neće da trpe ništa“),
- minimiziranje femicida („porodična svađa, ništa novo“),
- okrivljavanje žrtve („što se udavala za takvog“).

Ovi komentari pokazuju visok stepen internalizovanog društvenog nasilja i doprinose okruženju u kojem žene dodatno postaju izložene stigmi, strahu i viktimizaciji.

Ovakvi narativi direktno suprotstavljaju naporima institucija i civilnog sektora da femicid, porodično nasilje i rodno zasnovano nasilje predstave kao ozbiljne društvene probleme.

6.3.4. Stigmatizacija migranata i etničkih manjina

Komentari o migrantima i etničkim manjinama pokazuju najizraženiji nivo netrpeljivosti. Dominantni narativi su:

- migranti kao „ugroza“,
- migrantkinje kao „problematične i nepoželjne“,
- RE populacija prikazana kroz stereotipe o kriminalitetu i „nedostatku kulture“,
- direktna dehumanizacija („njih“ kao grupe, ne pojedinaca).

Ovakvi obrasci su izrazito stabilni — javljaju se bez obzira na tip vijesti ili portal — i predstavljaju jedan od najsnažnijih indikatora potrebe za regulatornim i edukativnim mehanizmima.

6.3.5. Diferencijacija među portalima: nivo moderacije

- RTCG primjenjuje dosljedniju i restriktivniju moderaciju; sporne poruke rjeđe ostaju vidljive duže vrijeme.
- Vijesti imaju razvijenu zajednicu komentatora, ali nedovoljno dosljednu kontrolu.
- CDM karakteriše najliberalnija sekcija komentara, što rezultira najvećim stepenom govora mržnje i stereotipizacije.
- Analitika zauzima srednji nivo, uz povremenu moderaciju i uklanjanje najproblematičnijih komentara.

7. ZAKLJUČAK

Nalazi monitoringa pokazuju da crnogorski informativni portali u značajnoj mjeri izvještavaju o temama koje uključuju ranjive i manjinske grupe, ali da je kvalitet tog izvještavanja izrazito promjenljiv i neravnomjerno raspoređen među kategorijama, tj temama i društvenim grupama. Iako većina sadržaja formalno zadržava neutralan ton, takva neutralnost često prikriva površno novinarstvo, nedovoljnu kontekstualizaciju, profesionalnu neempatiju i oslanjanje na rutinske izvještaje institucija. U takvom okviru, složeni društveni problemi nerijetko se svode formate koji ne doprinose razumijevanju uzroka, posljedica ili sistemskih nejednakosti.

Rezultati analize pokazuju da je posebno uočljivo prisustvo značajnog broja **„graničnih sadržaja"** — tekstove koje karakterišu određene narativne devijacije koje uključuju elemente senzacionalizma, stereotipizacije ili implicitne dramatizacije. Ovaj narativni stil najčešće se javlja u izvještavanju o migrantima, djeci i ženama, gdje neprecizni naslovi, stilske hiperbolizacije ili izostanak konteksta doprinose normalizaciji stereotipa i „profesionalne neempatije". Takvi obrasci mogu dugoročno uticati na javni diskurs i pojačati društvene tenzije.

S druge strane, analiza pokazuje da postoje i kvalitetni, afirmativni primjeri izvještavanja — naročito u kategorijama OSI, RE populacije i dijela LGBTIQ sadržaja — gdje portali evidentno vode računa o jeziku, dostojanstvu aktera i kontekstualizaciji problema. Ipak, ovi primjeri ostaju u manjini i najčešće proizlaze iz institucionalnih inicijativa, međunarodnih izvještaja ili aktivnosti civilnog sektora.

U cjelini, monitoring ukazuje da crnogorski digitalni medijski prostor ostaje opterećen senzacionalističkim praksama, klikabilnim naslovima i nedovoljno razvijenim profesionalnim standardima, posebno kada se radi o temama koje uključuju kršenje ljudskih prava. U takvom okruženju, odgovornost medija nije samo da prenesu informaciju, već i da spriječe normalizaciju nasilja, diskriminacije i stereotipa, te da svojim uređivačkim izborima doprinesu razumijevanju konteksta i kulturi javnog dijaloga zasnovanoj na poštovanju ljudskog dostojanstva.

Ovaj izvještaj daje jasnu dijagnostiku trenutnog stanja i identifikuje ključne tačke neophodne za unapređenje. Dalji koraci treba da obuhvate jačanje profesionalnih kapaciteta redakcija, dosljedniju primjenu etičkog kodeksa, unapređenu provjeru informacija i veći fokus na kontekstualizaciju osjetljivih tema, što predstavlja preduslov za stvaranje inkluzivnijeg i odgovornijeg medijskog prostora u Crnoj Gori.

8. PREPORUKE

Nalazi ovog monitoringa ukazuju na potrebu za sistemskim unapređenjem kvaliteta medijskog izvještavanja o ranjivim i manjinskim grupama, kao i o temama koje uključuju kršenje ljudskih prava. U tom smislu, preporuke se odnose kako na profesionalne i uređivačke prakse medija, tako i na šire institucionalne i obrazovne procese koji utiču na formiranje novinarskih standarda.

Prije svega, neophodno je da redakcije dosljednije primjenjuju profesionalne i etičke standarde, naročito kada izvještavaju o temama koje uključuju nasilje, diskriminaciju, predrasude ili institucionalne propuste. Povećana pažnja mora biti posvećena načinu uokviravanja informacija: naslovi, uvodi i vizuelna oprema teksta često određuju cjelokupni ton izvještavanja i neposredno utiču na način na koji publika doživljava aktere. U tom smislu, potrebno je smanjiti oslanjanje na klikbejt, dramatizaciju i senzacionalističke formulacije, te uvesti uredničke mehanizme koji osiguravaju jezičku preciznost, etičku dosljednost i suštinsku neutralnost narativa.

Poseban izazov predstavlja učestala površnost i nedostatak konteksta u izvještavanju, što dovodi do fragmentarnog predstavljanja složenih društvenih problema. Stoga se preporučuje veći fokus na objašnjenje pozadine događaja, uzroka i posljedica, kao i na konsultovanje stručnih izvora, istraživanja i relevantnih institucija. Portali bi, u tom smislu, trebalo da ulažu dodatne napore u razvoj analitičkih formata i istraživačkog pristupa, koji bi doprinijeli smanjenju stereotipa i unapređenju informisanosti javnosti.

Uočeni pozitivni primjeri pokazuju da kvalitetno izvještavanje nije izuzetak, već da postoji realan kapacitet portala da proizvode profesionalan i informativan sadržaj kada se za to obezbijede uredrednički prioriteti i adekvatni resursi. Zbog toga se preporučuje sistemsko jačanje profesionalnih kompetencija redakcija, kroz kontinuirane obuke o etičkom izvještavanju, zaštiti ranjivih grupa, rodno osjetljivom jeziku i metodama verifikacije informacija. Redakcije bi takođe mogle razviti interne vodiče, protokole ili kontrolne liste koje pomažu novinarima da uočavaju rizične elemente u pisanju o osjetljivim temama.

U kontekstu institucionalne odgovornosti, poželjno je jačanje saradnje između medija, regulatornih tijela, akademske zajednice i organizacija civilnog društva, posebno onih koje se bave zaštitom ljudskih prava. Ova saradnja može doprinijeti razvoju zajedničkih standarda, unapređenju medijske pismenosti i pružanju stručne podrške redakcijama u situacijama koje zahtijevaju specifična znanja ili etičke procjene.

Konačno, preporuke ne treba posmatrati isključivo kao zahtjev za dodatno regulisanje medijskog sektora, već kao doprinos stvaranju profesionalnog ambijenta u kojem mediji mogu ispuniti svoju društvenu ulogu — da informišu, da kontekstualizuju, da objasne i da doprinose demokratskom dijalogu i

društvenom konsenzusu. Ključni izazov ostaje pronalaženje ravnoteže između brzine digitalnog novinarstva i etičkih zahtjeva koji štite dostojanstvo aktera, a ovaj monitoring pokazuje da je takva ravnoteža moguća uz jasne standarde, uredničku posvećenost i kontinuirano jačanje profesionalnih kapaciteta.

Media Watchdog

Nadziranje medija - praćenje etičnosti izvještavanja o kršenjima ljudskih prava

MONITORING

ON MEDIA REPORTING ON HUMAN RIGHTS VIOLATIONS

Finansira Evropska unija

Ministarstvo javne uprave

CEDEM
CENTAR ZA DEMOKRATIJU I LJUDSKA PRAVA

SOCEN
Sociološki centar Crne Gore

MONITORING

ON MEDIA REPORTING ON HUMAN RIGHTS VIOLATIONS

TABLE OF CONTENTS:

1. INTRODUCTION

This report presents the findings of a sixteen-month monitoring of media reporting on human rights violations in Montenegro, conducted on four of the most influential online portals: Vijesti, RTCG, CDM and Analitika. The monitoring was carried out within the project *"Media Watchdog: Monitoring for Ethical Reporting on Human Rights Violations"*, jointly implemented CEDEM and the Sociological Center of Montenegro, with the support of the European Union and the Ministry of Public Administration.

The aim of the monitoring was to determine how frequently, in what manner, and in which context Montenegrin portals report on vulnerable groups and their human rights. The analysis focused on seven thematic areas: women, children, LGBTIQ persons, ethnic minorities and migrants, the RE population, persons with disabilities (PWD), and police/detention/courts, with a dedicated category for examples of good practice. At the same time, the assessment examined compliance with professional and ethical standards — including fact-checking, contextual accuracy, protection of vulnerable actors' identities, avoiding stereotypes, hate speech, and sensationalist narratives.

The results show that human-rights-related reporting is adequately represented, but uneven across categories. Significant differences were also observed in the quality, tone, and context of journalistic approach. Although portals generally demonstrate a high level of professionalism and objectivity, the monitoring identified numerous examples of problematic reporting — particularly texts that rely on tabloid elements and sensationalistic patterns. These indicate the presence of what can be described as "professional non-empathy" — narratives that appear formally neutral but disregard the dignity of actors and promote superficial, stereotypical, or conflict-shaped portrayals of events.

Such reporting can have serious consequences, especially when it reinforces stereotypes, normalises discriminatory patterns, trivialises violence, or fails to provide proper social and institutional context. For that reason, one section of the monitoring was dedicated to comment sections, which form an integral part of online portals and represent spaces where the discourse about vulnerable groups is "extended". Because comments are written by anonymous users and moderation is often inconsistent, these spaces can amplify hate speech, stigmatization, and intolerance. Modern electronic media therefore bear responsibility not only for the content they publish but also for the effects their platforms generate — including what their readers publicly express under their articles.

Quantitatively, the monitoring covers 1,639 unique articles and 1,802 coded units, as some articles simultaneously covered multiple thematic areas. The most represented topics were women and children, while PWD and the RE

population remain among the least represented, confirming their media marginalization.

Qualitative analysis shows that most content has a neutral tone, but also that a significant share consists of borderline, superficially constructed narratives with implicit dramatization, stereotypes, clickbait headlines, or lack of context. These texts, although not openly unprofessional, pose substantial risk because they contribute to the normalization of sensationalism and shape public perceptions of vulnerable groups in subtle yet harmful ways.

The monitoring also recorded **positive examples** — including editorial interventions, removal of problematic content, professional language use, and analytical texts that enrich public understanding of societal issues. These examples, especially visible in later monitoring phases, show that there is clear room and capacity for improvement.

Overall, the findings indicate the need for:

- more consistent application of the ethical code,
- higher-quality and faster comment moderation,
- stronger focus on contextualisation and protection of vulnerable actors,
- additional journalist training on ethical reporting,
- systemic reduction of sensationalism in digital media.

This report aims to provide a clear diagnostic overview of the current situation and form a basis for developing a more professional, responsible, and inclusive media environment in Montenegro.

1.1. OBJECTIVES OF THE MONITORING AND RESEARCH

The aim of this monitoring and research is to provide a comprehensive and systematic picture of how the most influential Montenegrin online portals report on human-rights-related topics, particularly those concerning vulnerable and minority groups. Using a combination of quantitative and qualitative analysis, the monitoring seeks to determine the presence of these topics in the media, the quality of published content, and the extent to which professional and ethical standards are applied.

Special attention was given to frequency and visibility of content, reporting style, and the context in which vulnerable groups appear in the media. The analysis examined accuracy, fact-checking, source selection, protection of identity and privacy, and the overall level of professional responsibility. It also identified problematic patterns — such as stereotypes, stigmatizing formulations, discriminatory language, sensationalist headlines, and superficial interpretations — that may influence public understanding of these issues.

One of the research goals was to assess the **tonality** of reporting — whether events and actors are presented neutrally, affirmatively, negatively, or through borderline, semi-sensationalist frames.

A particularly important segment concerns **comment-section moderation**, as comments prolong the narrative of the article and significantly influence perceptions of vulnerable groups.

Ultimately, the monitoring aims to identify reporting practices that contribute to a professional, responsible, and inclusive media environment — as well as practices that undermine information quality, reinforce prejudice, or generate distorted representations of vulnerable groups.

1.2. RELEVANCE AND IMPORTANCE OF HUMAN RIGHTS IN THE MEDIA

Given that modern media play a key role in informing the public, shaping public opinion, and setting the societal agenda, the way human rights — especially those of vulnerable groups — are reported has a direct impact on:

- citizens' attitudes toward vulnerable groups,
- strengthening or weakening stereotypes,
- the ability to recognise discrimination and identify institutions responsible for addressing it,
- the quality of democratic debate and participation,
- the overall level of tolerance and social cohesion.

In the Montenegrin context, this is particularly important due to decades of political polarization, the vulnerability of nearly all minority groups, occasional online hate speech, low media literacy, and the growing influence of portals often accompanied by insufficient regulatory and self-regulatory mechanisms.

Accurate monitoring of human-rights reporting is therefore crucial not only as a professional assessment but also as a tool for:

- strengthening media capacities through recommendations on ethical standards,
- improving reporting practices that build a more informed and tolerant public,
- protecting the most vulnerable citizens whose status often remains unchanged despite broader social progress.

1.3. ANALYSED PORTALS AND THEIR INFLUENCE

The research includes the following portals:

- Vijesti.me — the most widely read news portal in the country, with significant agenda-setting influence.
- RTCG.me — the portal of the public broadcaster, carrying institutional responsibility and stable credibility.
- CDM.me — a portal with broad daily coverage and rapid publishing, known for short-form news.
- Analitika.me — a portal traditionally focused on political, social, and analytical topics, with an audience oriented toward commentary and broader context.

These portals represent a representative sample of Montenegro's digital media system, enabling the findings to be interpreted as indicative of broader trends. Therefore, the research aims to contribute to a better understanding of the quality and objectivity of media reporting, as well as to identify key trends that influence public discourse in Montenegro.

2. METHODOLOGY

The methodology is based on the *Methodology for Monitoring Media Reporting on Human Rights Violations in Montenegro from the Perspective of Accuracy and Ethics*, which provides clear standards for assessing professional and ethical conduct. The framework allows systematic monitoring of:

- accuracy and completeness of information,
- source verification and contextualisation,
- protection of identity and privacy,
- ethical portrayal of vulnerable and marginalized groups,
- narrative framing and interpretation.

A combination of qualitative and quantitative analysis was applied to capture measurable dimensions of reporting and discursive patterns shaping public perceptions of human-rights topics.

2.1. QUANTITATIVE ANALYSIS

The quantitative segment consisted of systematically collecting and coding all relevant content over a 14-month period, measuring:

- frequency and visibility of human-rights topics,
- representation of vulnerable groups within the corpus,
- tonality (positive, neutral, borderline, negative),
- distribution of topics across portals,
- presence of accuracy, context, and professional standards.

The quantitative analysis made it possible to identify trends, dominant topics, and differences among the portals, providing a foundation for an accurate comparison of their editorial practices.

2.2. QUALITATIVE ANALYSIS

Qualitative analysis was used to gain deeper insight into:

- narratives, interpretative frameworks, and media framing;
- ethical aspects of portraying actors and events;
- manipulative techniques, implicit biases, and stereotypes;
- sensationalism, dramatization, and tabloid patterns;
- coverage of sensitive topics such as violence, discrimination, or institutional failures.

This approach enabled identification not only of openly problematic content but also of subtle deviations — so-called borderline texts — which may appear formally correct yet have negative effects on the perception of vulnerable groups.

2.3. CONTEXT OF QUALITATIVE READING (MEDIA ENVIRONMENT)

The media environment in Montenegro is shaped by rapid digitalization, a growing dependence on online portals, and strong competition that encourages speed and superficiality. As the most dynamic media actors, portals wield significant influence over public discourse while facing considerable professional challenges.

Due to market pressures and the race for visibility, portals often resort to:

- clickbait rhetoric,
- insufficient fact-checking,
- sensationalist headlines.

Such practices contribute to:

- public polarization;
- normalization of stereotypes;
- marginalization of vulnerable groups;
- deterioration of professional standards;
- erosion of trust in institutions and media.

Within this context, the qualitative analysis aimed to identify patterns that contribute either to the degradation of professional reporting or to the stabilization of public dialogue. The research sought to pinpoint opportunities for improved media practices — from better framing to more responsible comment moderation.

2.4. BRIEF DESCRIPTION OF THE CORPUS AND OVERVIEW OF CATEGORIES

Within the monitoring of the four most influential Montenegrin portals—RTCG, Vijesti, CDM, and Analitika—a total of 1,639 media texts were analyzed. These portals represent the key producers of information in the digital space and significantly shape public opinion, the daily agenda, and dominant narratives in society. The distribution of analyzed texts across the portals is as follows:

Portal	Number of Articles	Percentage
RTCG	420	25,6%
Vijesti	402	24,5%
CDM	448	27,4%
Analitika	369	22,6%
Total	1639	100%

This structure of the corpus shows a relatively even representation of all portals, which enables a reliable comparison of editorial practices and approaches to socially sensitive topics. The monitoring was conducted over a 14-month period (1 July 2024 – 31 August 2025).

Since some articles covered multiple thematic areas, a single text could receive more than one code, resulting in a total of 1,802 coded units.

The categorization was carried out according to the predefined scheme from the Methodology for Monitoring Media Reporting on Human Rights Violations, which ensures a clear distinction between thematic sections and consistency in coding.

2.5. DEFINITION AND REPRESENTATION OF THEMES AND CATEGORIES

The topics, or categories of interest, were coded according to the predefined scheme set out in the Methodology for Monitoring Media Reporting on Human Rights Violations in Montenegro from the Perspective of Accuracy and Ethics. This framework enabled clear identification of the thematic units appearing in media coverage, primarily those concerning groups vulnerable due to their ethnic or gender identity (women), age, or sexual orientation.

Categories:

Reporting on Women and Women's Rights

Recognizing that gender stereotypes, sexism, and the social subordination of women still often go unnoticed in the public sphere, this category encompasses the analysis of media content about women and women's rights. It examines how women are represented in social, political, economic, and private contexts, identifying stereotypes, sexist language, objectification, and marginalization, as well as assessing the extent to which media content contributes to gender equality and the empowerment of women.

Reporting on Children and Children's Rights

This category includes the analysis of media reporting on children and children's rights, viewing children as a particularly vulnerable group whose needs are often insufficiently understood and who are susceptible to various forms of subordination. It assesses whether children's rights have been violated and whether the principles of protecting the privacy and dignity of the child have been respected.

Reporting on Persons with Disabilities (PWD)

Given the persistent social misunderstanding of the position of this group, it is important to monitor whether reporting contains formulations that diminish the seriousness of the challenges faced by persons with disabilities, discriminate against them, or fail to uphold the principles of inclusiveness and respect for their integrity in media coverage.

Reporting on LGBTIQ Persons

This category clearly defines the analysis of media content and reporting related to LGBTIQ persons, with particular emphasis on avoiding discrimination, homophobia, or transphobia.

Reporting on the RE Population

This category outlines the framework concerning the position and rights of the Roma and Egyptian (RE) population. It requires monitoring media reporting about the RE community to ensure respect for their rights and to prevent stigmatization.

Reporting on Ethnic Minorities, Migrants, and Refugees

This category acknowledges the complexity of Montenegrin society, as well as broader geopolitical processes that have also affected Montenegro. Reporting on interethnic or international relations, and on minorities, refugees, and migrants, should therefore be analyzed with particular attention to elements of stigmatization and discrimination.

Reporting on Police, Detention, and the Court

This category encompasses media content related to the work of the police, detention practices, and judicial proceedings. It assesses whether reports adhere to professional and ethical standards, particularly regarding the accuracy of information, verification of sources, and avoidance of sensationalism. The analysis also examines whether the presumption of innocence is upheld, and whether reporting is balanced and consistent with the protection of the dignity and identity of the individuals involved.

Examples of Good Practice and Correct Language Use

This category covers media content that showcases positive practices, initiatives, and constructive approaches toward vulnerable and minority groups. Unlike categories that focus on problems and consequences, this section evaluates the extent to which the media convey affirmative processes, high-quality initiatives, and correct language use that promotes empowerment, visibility, inclusion, and understanding of vulnerable groups.

NOTE: This category differentiates between mere media reactions or condemnations of poor practices and actual actions, initiatives, or other content offering constructive solutions related to minority groups. Therefore, the analysis highlights content that represents positive and desirable reporting on the groups in question.

The table below shows the distribution of topics/categories by the total number of texts, i.e., by the number of coded entries:

Distribution of Topics/Categories in the Total Number of Coded Entries (01 July 2024 – 01 September 2025)

Number of Items and Percentage Representation by Category

#	Category	Total	Percentage
1	Women and women's rights	874	48.50%
2	Children and children's rights	534	29.63%
3	Persons with disabilities	65	3.61%
4	LGBTIQ persons	72	4.00%
5	RE population	36	2.00%
6	Ethnic minorities, migrants, refugees	118	6.55%
7	Police, detention, courts	52	2.89%
8	Good practice and proper language use	51	2.83%

NOTE: The presented data and analysis are based on a total of 1,802 coded entries, as the research applied multiple coding. This means that certain texts were classified into more than one thematic category when their content simultaneously covered several areas. The total number of unique texts included in the analysis is 1,639, while 163 instances of category overlap were recorded, reflecting the complexity and multilayered nature of some media content.

The overall data on the representation and distribution of categories show a clear dominance of topics related to women and children. Reporting on women accounts for 48.50%, while reporting on children represents 29.63% of all coded entries. Together, they comprise nearly four-fifths of the entire corpus, indicating a strong media focus on gender and children's rights, but also a significant thematic imbalance, as other vulnerable groups remain considerably less represented.

Categories covering the LGBTIQ population (4.00%) as well as ethnic minorities, migrants, and refugees (6.55%) appear moderately, yet their visibility often seems sporadic and dependent on the current social context rather than on consistent editorial interest.

At the same time, groups among the most vulnerable — persons with disabilities (3.61%) and members of the RE community (2.00%) — are recorded only minimally, confirming their persistent invisibility in the media landscape.

Examples of good practice and correct language use are also rare, accounting for 2.83%, even though such content could significantly contribute to the quality of public discourse.

The relatively low representation of topics related to the police, detention, and courts (2.89%) suggests insufficient media oversight of key institutions, which is essential for transparency and the rule of law.

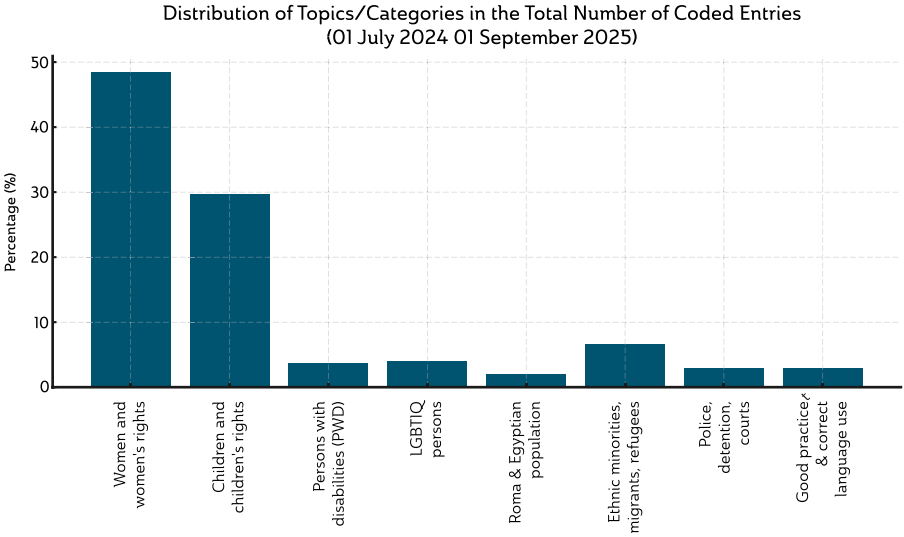

Overall, the findings show that media reporting operates within a relatively narrow thematic frame, while numerous important issues remain sidelined. Achieving more inclusive public information would require strengthening the presence of topics related to marginalized communities, justice institutions, and positive media practices.

2.6. DISTRIBUTION OF TOPICS ACROSS PORTALS

The following section presents the distribution of the eight thematic categories within the overall corpus, offering insight into which topics dominate the media space and how they are distributed across portals. Although the overall representation of categories per portal is relatively balanced, certain differences arise due to editorial decisions—such as whether an event will be published as a single article or divided into several short pieces.

What is more indicative, however, is observing which portals show slightly higher presence of topics that are otherwise less frequent, such as those concerning persons with disabilities (PWD), the RE population, or LGBTIQ content. It is noticeable that CDM and Vijesti slightly lead in reporting on LGBTIQ topics, while RTCG more often covers issues related to PWD.

When it comes to the RE population, Vijesti stands out with a significantly higher number of articles compared to the other portals, which generally show equal or very similar levels of reporting in this category.

Distribution of Topics/Categories Across Portals Based on 1,802 Coded Units

Number of Items and Percentage Representation per Portal

#	Category	RTCG	Vijesti	CDM	Analitika	Total
1	Reporting on Women and Women's Rights	215	228	222	209	874
2	Reporting on Children and Children's Rights	135	143	136	120	534
3	Reporting on persons with disabilities PWD	21	16	13	15	65
4	Reporting on LGBTIQ persons	19	24	15	14	72
5	Reporting on RE population	9	13	7	7	36
6	Reporting on Ethnic minorities/migrants	27	29	34	28	118
7	Reporting on Police/courts	12	14	13	13	52
8	Reporting on Good practice and good language use	14	16	12	10	51

RTCG and Vijesti have the highest volume of content across almost all categories, which is expected given that they produce the largest overall number of news items. Their coverage of topics is very similar, and they appear to have a balanced editorial approach toward all categories.

CDM and Analitika consistently publish somewhat fewer items, but their thematic structure is stable and does not differ significantly from the other portals.

Importantly, none of the portals stands out as being particularly oriented toward any specific category: the differences that exist are relatively minor and are mainly the result of overall production volume rather than clear editorial priorities.

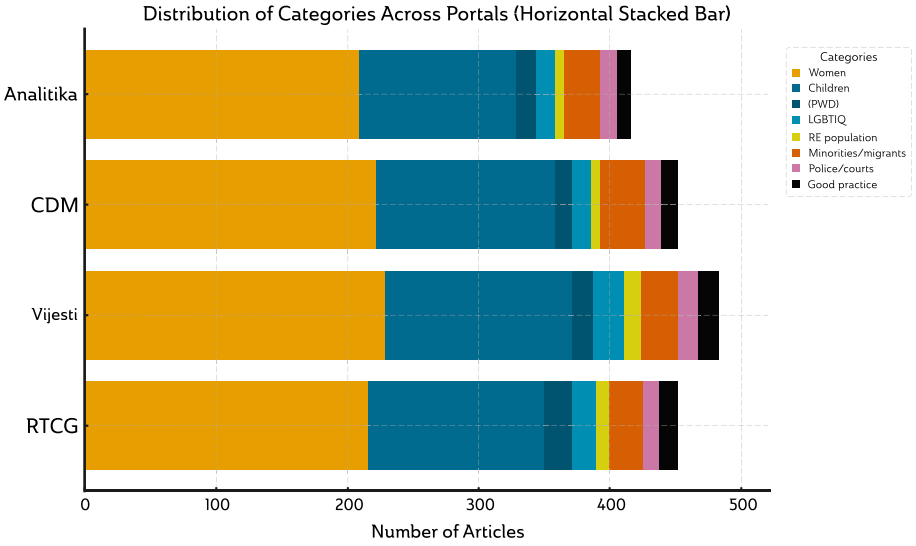

2.7. METHODOLOGICAL NOTE – STRATIFIED AND PROPORTIONAL SAMPLING

To assess the tonality of media reporting, stratified and proportional sampling was applied in accordance with the size of individual categories. Since the overall corpus consists of **1,639 unique media items**, the tonality analysis was not conducted on the entire corpus but on representative samples.

Although theoretical saturation is typically observed after 40–60 units, the large categories (more than 300 units), such as *"Women and Women's Rights"* and *"Children and Children's Rights,"* were examined using an expanded stratified random sample of **119** texts, due to the pronounced heterogeneity and layered nature of the content. This approach aligns with international practices (OSCE, CoE, UN Women), which recommend analyzing **10–20%** of large corpora.

For medium-sized categories (70–150 items), such as LGBTIQ content and reporting on migrants and ethnic minorities, samples of **20–25** texts were analyzed. Small categories (up to 60 units), including PWD, the RE population, and reporting on police and courts, were analyzed **in full** to capture all nuances of sensitive topics and ensure maximum precision of findings.

This approach enabled a methodologically sound and efficient assessment of tonality, clearly identifying stable narrative patterns **without the need to process the entire corpus.**

3. ANALYSIS OF MEDIA REPORTING TONALITY

Tonality of reporting represents one of the key indicators of the quality of the media's approach to topics involving vulnerable groups and situations of human rights violations. Since a significant portion of these contents relates to contexts such as domestic violence, femicide, sexual violence, peer violence, stigmatization of minority communities, or institutional shortcomings, it is essential to analyze not only **what** the media report, but also **how** they do so.

The assessment of tonality does not concern the severity of an event itself, but rather the manner in which information is presented—whether reporting is professional, balanced, and informative, or whether it contains elements of sensationalism, dramatization, stereotyping, relativization, or other patterns that may undermine the dignity of those involved and worsen the quality of public discourse.

In line with the methodological framework, tonality was coded into four categories: **positive, neutral, borderline (risky), and negative.**

These categories make it possible to identify dominant reporting styles, as well as to detect problematic practices that are not always openly unprofessional but may appear in the form of "soft" sensationalism or professional non-empathy.

The tonality analysis encompasses a total of **1,639 texts**, using proportional and stratified sampling across categories. This chapter first presents general trends and a comparative overview of tonality across portals, followed by a detailed analysis within each thematic domain (women, children, persons with disabilities, LGBTIQ persons, the RE population, ethnic minorities and migrants, police and the judiciary). This structure enables a precise understanding of narrative patterns and the ways in which media shape public perceptions of vulnerable groups.

The aim of the tonality analysis is to determine how media construct the narrative about vulnerable groups and whether their reporting style contributes to understanding, stigmatization, trivialization, or professional treatment of these issues.

3.1. TONALITY CATEGORIES AND ASSESSMENT CRITERIA

The analysis of tonality distinguishes four categories that capture the dominant ways in which the media present topics related to vulnerable groups and direct or indirect reporting on their rights: **positive, neutral, borderline (risky), and negative.** The categorization is based on a combination of content-related and stylistic-linguistic criteria, in line with the professional standards prescribed by the **Code of Journalists of Montenegro.**

Positive

A positive tone includes high-quality, professionally crafted texts that provide broader context, explain the issue, and contribute to understanding the social problem. Such texts often feature an investigative approach, analysis, expert statements, or other elements that enrich the information and offer objective and educational value.

Neutral

A neutral tone is characteristic of classic informative news that conveys facts without additional interpretation. These are usually short reports based on official sources (statements, police reports). This tone dominates crime reporting and does not display stylistic or ethical deviations.

Borderline (risky)

A borderline tone includes texts that do not fully violate professional standards but carry certain risks. These are news items with careless formulations, slight stigmatization, sensationalist headlines, or imprecise language that may reinforce stereotypes, dramatize the event, or increase clickability. This category also includes texts placed in inappropriate sections or those containing unnecessary, trivializing details.

Negative

A negative tone refers to texts that seriously deviate from professional standards. This includes sensationalism, dramatization of violence, violation of the dignity and privacy of victims, disclosure of identity without justified reason, breach of the presumption of innocence, or portrayals of vulnerable groups in ways that stigmatize or dehumanize them. Such texts stand in direct opposition to the core ethical obligations outlined in the Code.

3.2. OVERALL TONALITY DISTRIBUTION

After coding all 1,639 texts, an analysis was conducted to determine the distribution of the four tonality categories: positive, neutral, borderline, and negative. This distribution provides insight into the overall quality of reporting on sensitive topics in digital media and serves as the basis for understanding dominant trends in how vulnerable groups and other issues of public interest are presented.

Below are the overall results, followed by a detailed breakdown of tonality by portal, which enables comparative analysis and the identification of specific reporting patterns within each media outlet

Distribution by Tonality Categories (with Percentages) Across all 1,639 analysed texts:		
Category	**Number**	**Percentage**
Positive	189	11.53%
Neutral	1,095	66.82%
Borderline	280	17.09%
Negative	75	4.58%
TOTAL	**1,639**	**100%**

Within the total sample of 1,639 texts, a **neutral tone dominates**, indicating that the portals generally strive to maintain an informative style and distance themselves from explicit value judgments.

However, the share of borderline and negative texts points to the presence of patterns typical for online news portals operating in a dynamic environment of rapid reporting, strong competition, and the need for visibility and clickability. Such conditions often encourage sensationalist approaches, shortcuts in the information-verification process, and the use of dramatic or problematic formulations that may lead to stigmatization or deviations from professional standards.

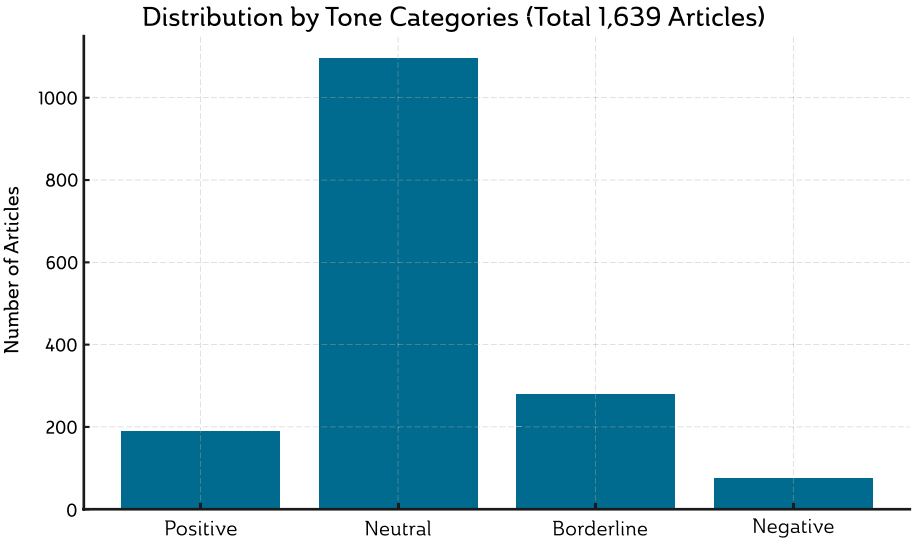

Additionally, it is important to emphasize that journalists and newsrooms often operate within entrenched social and cultural patterns, including stereotypes about certain groups, gender roles, or biases toward marginalized communities. These ingrained modes of thinking and practice contribute to a higher number of borderline and negative texts, as they influence how information is selected, framed, and interpreted in the public sphere.

Positive and well-developed texts represent a smaller but important part of the overall picture, as they contribute to public understanding and to raising awareness about societal issues.

Distribution by Tone Categories (Total 1,639 Articles)

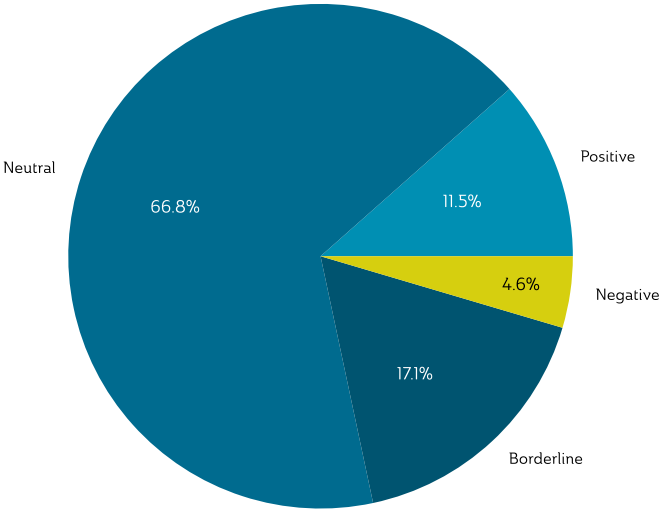

3.3. DISTRIBUTION OF TONALITY BY PORTAL AND COMPARATIVE ANALYSIS

To better understand reporting styles and the differences in editorial approaches among individual media outlets, it is useful to examine how tonalities vary across portals. These differences reflect variations in editorial policies: the public broadcaster tends to aim for neutrality, while commercial portals operate under conditions of market competition, faster publishing dynamics, and higher pressure for clickability.

The following section presents the distribution of tonalities for each portal individually.

a) RTCG

RTCG has the highest share of neutral texts (70%), which is typical for a public service broadcaster and indicates a predominantly informative tone with minimal presence of negative narratives. Borderline content is moderate, while positive tone is represented at a relatively stable level compared to commercial portals.

Tonality	Number	Percentage
Positive	70	16.67%
Neutral	294	70.00%
Borderline	53	12.62%
Negative	3	0.71%
TOTAL	420	100%

b) Vijesti

Vijesti show a distribution of tonalities similar to that of RTCG, but with slightly fewer neutral texts and a higher proportion of borderline ones. While maintaining an informative approach, Vijesti more frequently employ narratives that include mild interpretation or an emphasis on tensions. The positive tone is somewhat more pronounced than on Analitika and CDM.

Tonality	Number	Percentage
Positive	61	15.17%
Neutral	272	67.66%
Borderline	64	15.92%
Negative	5	1.24%
TOTAL	402	100%

c) CDM

CDM has the highest share of borderline content (22%), indicating a more pronounced presence of texts that oscillate between neutrality and an interpretative tone. Positive content is among the lowest, while negative tone is more noticeable than on RTCG and Vijesti. This pattern suggests a more dynamic reporting style, inclined toward dramatization and more intensive framing of certain topics.

Tonality	Number	Percentage
Positive	37	8.26%
Neutral	281	62.72%
Borderline	99	22.10%
Negative	31	6.92%
TOTAL	448	100%

d) Portal Analitika

The Analitika portal has the lowest share of positive content and the highest share of negative tonality (nearly 10%). This structure indicates a more pronounced critical tone and lower sensitivity in the portrayal of actors and events. Although neutral texts still make up the majority, the portal uses narratives with negative connotations or distancing from the topics more frequently than the others.

Tonality	Number	Percentage
Positive	21	5.69%
Neutral	248	67.21%
Borderline	64	17.35%
Negative	36	9.76%
TOTAL	369	100%

3.4. COMPARATIVE OVERVIEW BY PORTAL

Final table summary divided by portals
Total analyzed: 1,639 texts

Portal	Positive	Neutral	Borderline	Negative	Total
RTCG	70	294	53	3	420
Vijesti	61	272	64	5	402
CDM	37	281	99	31	448
Analitika	21	248	64	36	369
SUM	189	1,095	280	75	1,639

A comparison of tonality across portals reveals clear differences in reporting approaches. RTCG shows the most stable and professional profile, with a dominant share of neutral content and an almost negligible number of negative texts. Vijesti follow a similar pattern, with a high percentage of neutral tone, but also a more noticeable share of borderline content, indicating occasional use of more problematic formulations.

In contrast, CDM stands out with the highest proportion of borderline and negative texts, suggesting a stronger inclination toward sensationalism. The Analitika portal records the highest percentage of negative tone, and although neutral news items remain the most common, their share is lower compared to RTCG and Vijesti.

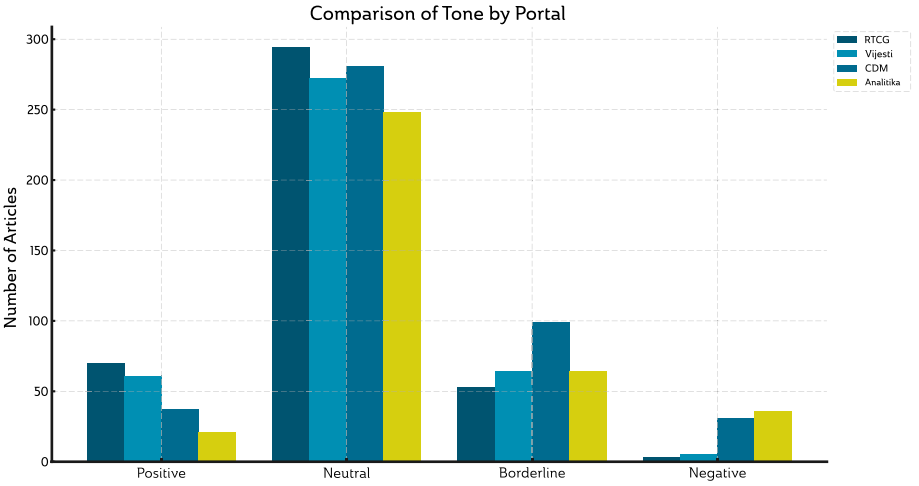

The comparative analysis shows that all portals predominantly produce neutral content, but the differences in tonality clearly reflect their editorial approaches. RTCG and Vijesti maintain the most stable informative style, while CDM and Analitika more frequently shift into borderline and negative narratives, with more pronounced dramatization and a critical tone.

This distribution indicates that reporting styles are not uniform across media outlets and that some portals—particularly commercial ones—tend toward more vivid, conflict-framed content, which can influence the way vulnerable social groups are portrayed.

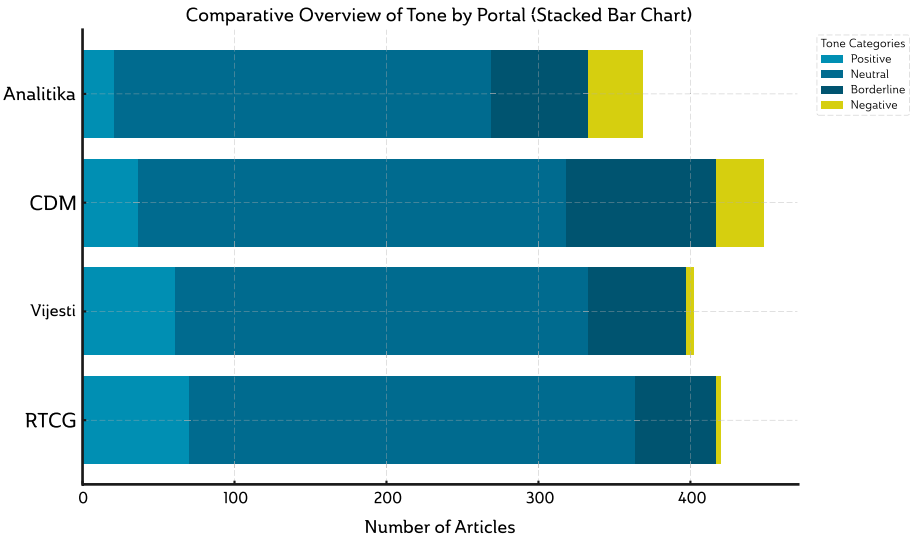

4. TONALITY OF REPORTING BY CATEGORIES

In this chapter, we analyze how Montenegrin news portals frame vulnerable social groups and actors. The key research question guiding all categories is:

"Does the text create a neutral, negative, borderline, or positive impression of the actors, and what kind of narrative does it reproduce?"

Tonality is not a value-based assessment of the quality of the text, but rather a description of the rhetorical and narrative framework through which the media present a particular group or event. Therefore, the tonality of each text is assessed according to the criteria defined above, using four categories: **positive, neutral, borderline, and negative reporting.**

In addition to tonality, the analysis identifies and tracks the following indicators:

- presence of stigmatizing language (stereotypes, dehumanization, moralizing);
- sensationalism and tabloid forms, especially through headlines, dramatization, and clickbait;
- contextualization of the event—whether the text explains background and causes or remains superficial;
- choice of sources and the protection of actors' integrity, particularly in categories involving children, persons with disabilities, and victims of violence.

This framework enables a consistent assessment of narrative patterns across all categories and provides a clear understanding of how the media shape public perceptions of vulnerable groups

After presenting the general trends and differences among the portals, this chapter provides a detailed tonality analysis within each individual thematic area. The goal is to more precisely examine how media in Montenegro frame women, children, persons with disabilities, the LGBTIQ community, the RE population, migrants and ethnic minorities, as well as actors within the domains of policing, detention, and the judiciary.

Each category carries specific challenges—ranging from the protection of identity and privacy, to risks of stereotyping, to sensationalism. For this reason, tonality is not interpreted in isolation, but in relation to the broader social context, linguistic patterns, and dominant narratives that emerge in reporting.

The following sections present the results for each category, including tonality tables, a brief description of media patterns, and key findings that highlight dominant trends and identified issues.

4.1. TONALITY OF REPORTING ON WOMEN AND WOMEN'S RIGHTS

An analysis of the tonality in a sample of 119 texts related to women and women's rights shows that most content (65.5%) falls within a neutral, informational frame, confirming the dominance of a factographic reporting style. However, a considerable share of "borderline" texts (16%) indicates the presence of subtle sensationalism, dramatization, moralizing, or narratives that depict women in passive, conflict-laden, or victimized roles. This segment is methodologically important because it reveals patterns of professional non-empathy and the reproduction of gender stereotypes.

The share of negative content (10.1%) is also significant. It appears most often in reports on violence, criminal acts, or the sensationalization of private life. In many cases, women are presented primarily as victims, or the narrative focuses on the offender, pushing the woman whose rights were violated into the background. This further reduces her visibility and agency in the public space.

Positive examples constitute only 8.4% of the sample, indicating a relatively low presence of affirmative, empowering, or gender-sensitive narratives in reporting on women.

In summary, the findings show that despite the high frequency of topics related to women, the quality of reporting often remains limited by superficial neutrality and recurring narratives that assign women stereotypical or conflict-based roles. This makes the category "Women and Women's Rights" one of the most sensitive with regard to professional and ethical reporting standards.

Tonality of Reporting – Category: "Women and Women's Rights" (Sample: 119 texts)		
Category	Number	Percentage
Positive	10	8,4%
Neutral	78	65,5%
Borderline	19	16,0%
Negative	12	10,1%
Total	19	100%

4.2. TONALITY OF REPORTING ON CHILDREN AND CHILDREN'S RIGHTS

The tonality analysis of the sample of 101 texts concerning children shows that the dominant portion of reporting (64.4%) falls within a neutral, descriptive journalistic approach, without pronounced emotional or value-laden framing. However, a significant number of texts (19.8%) fall into the "borderline" category, where information is presented in a formally neutral manner but accompanied by a subtle sensationalist tone or dramatization of events.

Reporting on children is often placed within crime-related sections due to frequent coverage of peer violence, juvenile conflicts, trafficking, and sexual violence against minors. In such content, children are frequently portrayed through the lens of conflict or wrongdoing, or they are objectified, which can lead to their indirect stigmatization.

Overall, the findings indicate that although children's issues hold a prominent place in the media landscape, the quality of reporting often remains confined to formal neutrality, with noticeable presence of borderline, sensationalized, or superficially constructed narratives. This thematic area remains one of the most sensitive in terms of ethical reporting, particularly regarding identity protection, tone, and the framing of minor actors.

Tonality of Reporting – Category: "Children and Children's Rights" (Sample: 101 Texts)		
Category	Number	Percentage
Positive	12	11,9%
Neutral	65	64,4%
Borderline	20	19,8%
Negative	4	4,0%
Total	101	100%

4.3. TONALITY OF REPORTING ON PERSONS WITH DISABILITIES (PWD)

In the sample of 21 texts concerning persons with disabilities, a neutral tone dominates (66.7%), while one-third of the content (33.3%) is positive, most often through affirmative stories, problematization of their social position, institutional support, or the promotion of social equality. No borderline or negative content was recorded in this category.

It is notable that texts about PWD are generally careful, unobtrusive, and free from sensationalist or stigmatizing elements. The media largely avoid problematic reporting language and instead focus on practical challenges, institutional policies, examples of personal achievements, or societal barriers faced by persons with disabilities.

Although PWD remain represented in a relatively small number of texts compared to other categories, the quality of reporting is stable, with no significant deviations and with a clear effort to avoid stereotyping or undermining the dignity of the actors. The absence of negative and borderline content indicates a relatively high level of sensitivity and responsibility in reporting on this group.

Tonality of Reporting – Category: PWD (Sample: 21 Texts)		
Category	Number	Percentage
Positive	7	33,3%
Neutral	14	66,7%
Borderline	0	0%
Negative	0	0%
Total	21	100%

4.4. TONALITY OF REPORTING ON LGBTIQ PERSONS

In the sample of 68 texts on LGBTIQ topics, a **neutral tone dominates (77.9%),** indicating a predominantly informative and fact-based approach without pronounced negative narratives. A **positive tone appears in 14.7%** of the content, primarily in contexts that affirm the visibility of issues affecting this population, as well as in reporting on civil society activities, institutional initiatives, or affirmative examples of the struggle for equality.

A total of **7.4% of texts fall into the "borderline" category**, and these cases occur almost exclusively in sensationalistic news contexts—such as the participation of transgender persons in sports competitions—when LGBTIQ topics emerge as part of viral or conflict-framed events. In such cases, a formally neutral tone is combined with heightened emotionality or clickbait headlines.

Overall, the findings show that media reporting on LGBTIQ topics is generally accurate and free from overt stigmatization, though the borderline cases indicate occasional tendencies toward sensationalist framing.

Tonality of Reporting – Category: LGBTIQ Persons (Sample: 68 Texts)		
Category	Br. tekstova	Procenat
Positive	10	14,7%
Neutral	53	77,9%
Borderline	5	7,4%
Negative	0	0%
Total	68	100%

4.5. TONALITY OF REPORTING ON THE RE POPULATION

In the sample of 29 texts concerning the RE population, **neutral reporting dominates (79.3%),** while one-fifth of the content (20.7%) is positive. The positive texts most often come from analytical or reporting outputs of international organizations or national institutions, which provide broader context on chronic issues and draw attention to the long-standing structural inequalities faced by the RE community.

No borderline or negative texts were recorded in this category, indicating a high degree of caution in reporting. Unlike LGBTIQ topics—where borderline cases typically arise from sensationalistic framing—the RE population is not subject to such sensationalism. The media generally avoid stigmatization and stereotyping, and reporting remains descriptive and measured.

Overall, reporting on the RE population is accurate, stable, and free of sensationalism, with a smaller number of affirmative texts that help raise awareness of their situation and needs.

Tonality of Reporting – RE Population (Sample: 29 Texts)		
Category	Number	Percentage
Positive	6	20,7%
Neutral	23	79,3%
Borderline	0	0%
Negative	0	0%
Total	29	100%

4.6. TONALITY OF REPORTING ON ETHNIC MINORITIES, MIGRANTS, AND REFUGEES

In the sample of 47 texts concerning migrants and ethnic minorities, **neutral reporting dominates (61.7%),** but there is also a significant share of **borderline content (25.5%)**. These texts may appear formally correct yet contain elements such as emphasizing ethnic affiliation or implicitly problematizing the origin of actors—even when such elements are not essential to understanding the event.

A **positive tone is rare (6.4%)**, and a **negative tone appears at the same rate (6.4%)**, mostly in the context of incidents or domestic violence.

It is noticeable that reporting on migrants often overlaps with topics related to domestic violence within newly settled communities, where headlines frequently begin with the perpetrator's national marker, which can contribute to implicit stigmatization. Similarly, in reports on misdemeanors or disturbances of public order, nationality is often highlighted despite not being crucial for understanding the event.

In contrast, content related to interethnic relations within the domestic population is generally calm and neutral. This indicates that borderline and negative narratives are primarily associated with groups that are not traditionally integrated into the societal context—most notably migrants and newly arrived communities.

Tonality of Reporting – Category: "Migrants and Ethnic Minorities" (Sample: 47 Texts)		
Category	Number	Percentage
Positive	3	6,4%
Neutral	29	61,7%
Borderline	12	25,5%
Negative	3	6,4%
Total	47	100%

4.7. TONALITY OF REPORTING ON POLICE, DETENTION, AND THE JUDICIARY

In the sample of 36 texts concerning the police, detention, and judicial processes, **neutral reporting dominates (66.7%)**, with portals mostly relaying institutional statements, standard information about arrests, court decisions, and operational actions—without emotional or value-laden framing.

A **positive tone is rare (5.6%)**, and typically appears in affirmative reports on effective police operations or preventive initiatives. An equal share of **negative and borderline content (13.9% each)** was recorded, although these tones must be interpreted within the specific nature of this category.

A **negative tone** in reporting on police does not indicate poor journalistic quality; rather, it reflects a **critical framework**—for example, cases of excessive use of force, abuse of authority, unlawful actions by police officers, or institutional failings. In such situations, a negative tone is legitimate and often in the public interest, as it points to institutional accountability and the need for oversight of law-enforcement bodies.

Borderline texts are generally those that formally relay information but employ sensationalist or conflict-framed headlines, dramatization of events, or provide insufficient explanation of the broader context. This deviates from professional standards, although it does not constitute an openly negative narrative.

While the percentage of negative texts might suggest that police-related reporting is largely institutional, the **overall quantity** of such reporting indicates that Montenegrin media still lack adequately developed **quantitative oversight mechanisms** over police work.

Tonality of Reporting – Police, Detention, and Courts (Sample: 36 Texts)		
Category	Number	Percentage
Positive	2	5,6%
Neutral	24	66,7%
Borderline	5	13,9%
Negative	5	13,9%
Total	36	100%

5. COMPARATIVE ANALYSIS OF CATEGORIES

This chapter provides a cross-sectional overview of tonality across all seven analyzed thematic areas. The aim is to identify key differences in the ways media frame vulnerable groups, to determine which categories carry the highest risk of stigmatization and sensationalism, and to highlight those in which media demonstrate the greatest degree of professional sensitivity.

The comparative analysis is based on examining the shares of positive, neutral, borderline, and negative tones within each segment, alongside an interpretation of the structural patterns that emerge throughout the entire corpus.

Comparative Tonality Table by Category					
Category	Pozitive	Neutral	Borderline	Negative	Total
Women	8.4%	65.5%	16.0%	10.1%	119
Children	11.9%	64.4%	19.8%	4.0%	101
Persons with disabilities	33.3%	66.7%	0%	0%	21
LGBTIQ persons	14.7%	77.9%	7.4%	0%	68
RE population	20.7%	79.3%	0%	0%	29
Minorities & migrants	6.4%	61.7%	25.5%	6.4%	47
Police / courts	5.6%	66.7%	13.9%	13.9%	36

5.1. KEY COMPARATIVE FINDINGS

The comparative analysis of all tonal categories provides insight into the structure of media reporting on vulnerable groups, as well as into the differences in how online portals shape narratives about various social actors. The findings reveal distinct patterns — from the dominance of neutral reporting, to the presence of problematic borderline, sensationalized narratives, and specific categories in which affirmative or critical tones appear. Although neutral reporting is the predominant style across all categories, its quality and function vary significantly — ranging from factual, professionally grounded reporting to superficial forms that conceal dramatization or deeper structural issues.

Categories with the highest levels of neutral reporting

- RE population – 79,3%
- LGBTIQ – 77,9%
- Police / detention / judiciary – 66,7%
- (PWD) – 66,7%
- Women – 65,5%
- Children – 64,4%

A high level of neutral tone suggests that portals most often rely on an informational, fact-based style. However, although neutrality may initially appear to signal professional reporting, comparison across categories reveals more nuanced differences.

- For the RE population, high neutrality is largely the result of cautious and often minimalist reporting, while for persons with disabilities (PwD) neutrality is linked to their overall low visibility and the predominantly administrative, press-release-based approach used by the media.
- In LGBTIQ-related reporting, neutrality reflects a mostly factual approach but also a tendency to avoid deeper contextualisation.
- In the case of police and judiciary, neutral tone results from routine relay of institutional statements.

Thus, neutrality frequently reflects surface-level or administrative reporting, rather than strong editorial professionalism.

Categories with the highest levels of positive tone

- PWD – 33,3%
- RE population – 20,7%
- LGBTIQ – 14,7%
- Children – 11,9%

These categories have the strongest presence of affirmative discourse, though it mostly originates from institutions, international organizations, and civil society, rather than from editorial initiative.

Affirmative reporting on persons with disabilities most often highlights inclusive policies and forms of institutional support, while coverage of the RE population tends to draw on reports that address chronic inequalities and various assistance programmes. In the case of LGBTIQ topics, positive framing typically stems from initiatives, campaigns, and advocacy efforts, whereas for children it most frequently appears in stories about educational projects or individual achievements. Taken together, these patterns show that affirmative tones in reporting do not represent a stable editorial practice within the media, but rather reflect the reproduction of content originating from external institutional or civil-society sources.

Kategorije sa najviše graničnog i rizičnog sadržaja

- Migrants and ethnic minorities – 25.5%
- Children – 19.8%
- Women – 16%

Borderline content is one of the most problematic patterns, as it can appear formally professional while still relying on dramatization, stereotypes, click-driven formulations, incomplete context, or inappropriate language. The categories “Children” and “Women” are particularly sensitive due to the

vulnerable nature of the actors involved (e.g., violence, traumatic events, private life). Media such as CDM and Analitika contribute most to this trend, especially regarding migrants, through vivid headlines, hyperbolic framing, and conflict-oriented narratives.

Categories with the highest share of negative tone

- Police / judiciary – 13.9% (legitimate, because it reflects critical reporting)
- Women – (10.1%)
- Migrants and minorities – (6.4%)

In the category of police and judiciary, negative tone does not signal stigmatization but rather critical accountability reporting — highlighting abuses of power, excessive force, or institutional failures.

In contrast, negative reporting on women and migrants often includes stereotypical or sensationalistic elements, especially in stories about violence or crime, where coverage can shift attention from victims to perpetrators or unnecessarily emphasize ethnic background.

5.2. CONCLUSION OF COMPARATIVE ANALYSIS

The comparative analysis shows that Montenegrin news portals predominantly use a neutral tone when reporting on vulnerable groups; however, this neutrality often masks superficial, minimalist, or administratively driven reporting. This trend is especially evident in low-visibility categories (such as PWD and RE) and in areas where reporting relies heavily on institutional sources (police, judiciary). While affirmative reporting exists, it largely stems from content produced by institutions and civil society, rather than from proactive editorial engagement.

The most problematic patterns appear in categories with a high share of borderline tonality—reporting on migrants and ethnic minorities, children, and women. Such texts often look professional on the surface, yet rely on dramatization, stereotyping, or weak contextualization, which can contribute to stigmatization and distort public perceptions. By contrast, negative tonality in reporting on police and courts is primarily critical in nature, whereas in reporting on women and migrants it more often reflects sensationalistic or stereotype-driven framing.

Overall, the findings show that the tonality of Montenegrin portals oscillates between formal professionalism and occasional drift into dramatization. Certain categories—particularly women, children, and migrants—remain highly vulnerable to ethically questionable or insufficiently contextualized reporting, underscoring the need for more consistent adherence to ethical standards, stronger contextual explanations, and more responsible editorial practices.

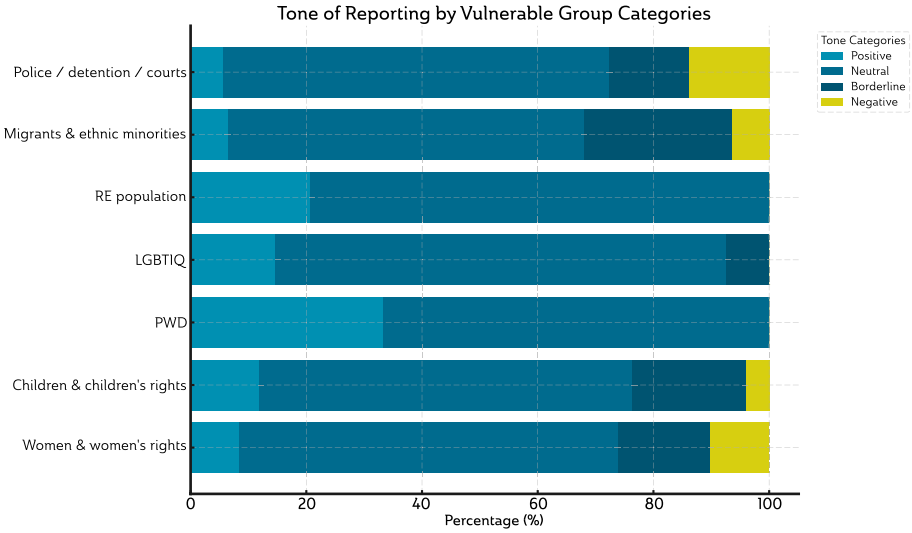
Tone of Reporting by Vulnerable Group Categories
Police / detention / courts
Migrants & ethnic minorities
RE population
LGBTIQ
PWD
Children & children's rights
Women & women's rights
0
20
40
60
80
100
Percentage (%)
Tone Categories
Positive
Neutral
Borderline
Negative

6. READER COMMENTS AND CONTENT MODERATION

6.1. THE ROLE OF COMMENT SECTIONS IN DIGITAL MEDIA

Reader comments represent an important extension of public discourse on news portals and significantly influence how media content is interpreted, especially when dealing with topics involving vulnerable groups. Comment sections on Montenegrin news portals are among the most dynamic and influential segments of the digital media space. Although formally separated from editorial content, they function in practice as a continuation of the narratives presented in news articles, shaping the perception of the text and generating strong emotional responses from the audience. As such, they have a direct impact on attitudes toward vulnerable groups and on the broader societal discourse.

Unlike journalistic texts, comments are almost entirely uncontrolled user-generated content, despite the existence of formal regulations intended to govern them. This openness makes them a space where stereotypes, prejudice, and social tensions manifest most strongly—particularly when moderation and editorial responses are inconsistent.

6.2. METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR COMMENT ANALYSIS

Comment analysis followed the same thematic categories as article analysis (women, children, minorities, migrants, LGBTIQ, RE, PWD, police/courts). The approach focused on:

- qualitative reading of content,
- identifying narrative patterns,
- detecting hate speech and moralizing rhetoric,
- observing the consistency of moderation policies.

The analysis was conducted descriptively, with a focus on behavioral patterns rather than statistical measures, which is particularly suitable for media environments characterized by a high degree of spontaneous and unpredictable interactions.

6.3. KEY FINDINGS

The following section highlights the key findings that summarize communication patterns in reader comments and illustrate how user reactions influence the narrative surrounding vulnerable groups. These findings represent the most recognizable trends that recur across all portals, regardless of topic, time period, or editorial style.

6.3.1. Comments Generate High Levels of Conflict

Across all portals, comment sections frequently become spaces where conflict-driven micro-communities quickly form. Moderate or informative discussions often escalate into:

- mutual insults,
- political conflicts,
- nationalistic disputes,
- attempts to assert identity-based positions

Even the smallest trigger in a text—a single word, a photograph, a headline, or the mere mention of someone's ethnic background—can spark a wave of comments with nationally charged narratives, which often come to dominate the entire discussion thread.

In this sense, comment sections often function as a litmus test for broader social tensions.

6.3.2. National Hostility as the Default Response Pattern

Even when articles are not primarily identity- or ethnicity-focused, commenters very easily redirect the discussion toward:

- the national affiliation of the actors,
- relations between Montenegrins and Serbs,
- political–identity conflicts,
- topics rooted in historical narratives or collective traumas.

Such discussions not only shift attention away from the original topic but also create conditions for the normalization of hate speech and the fueling of intolerance—developments that have significant implications for vulnerable groups and for the overall quality of public debate.

6.3.3. Relativization of Violence Against Women

One of the most striking patterns is the relativization and normalization of violence against women. Comment sections often feature:

- · justification of the perpetrator ("she must have provoked him"),
- moralization ("women today don't want to tolerate anything"),
- minimization of femicide ("just a family quarrel, nothing new"),
- victim blaming ("why did she marry someone like that").

These comments reveal a high degree of internalized societal violence and contribute to an environment in which women become further exposed to stigma, fear, and victimization.

Such narratives directly undermine the efforts of institutions and civil society to present femicide, domestic violence, and gender-based violence as serious social problems.

6.3.4. Stigmatization of Migrants and Ethnic Minorities

Comments about migrants and ethnic minorities display the highest levels of intolerance. The dominant narratives include:

- migrants portrayed as a "threat,"
- migrant women depicted as "problematic and unwelcome,"
- the RE population framed through stereotypes of criminality and "lack of culture,"
- direct dehumanization ("them" as a group rather than individuals).

These patterns are remarkably consistent—they appear regardless of the type of news or the portal—and represent one of the strongest indicators of the need for regulatory and educational mechanisms.

6.3.5. Differences Among Portals: Level of Moderation

- RTCG applies more consistent and restrictive moderation; problematic comments remain visible for a shorter period.
- Vijestihave a well-developed community of commenters, but moderation practices are not consistently enforced.
- CDM features the most liberal comment section, resulting in the highest levels of hate speech and stereotyping.
- Analitika falls in the middle range, with occasional moderation and removal of the most problematic comments.

7. CONCLUSION

The monitoring findings show that Montenegrin news portals report extensively on topics involving vulnerable and minority groups, but the quality of that reporting is highly variable and unevenly distributed across categories—that is, across themes and social groups. Although most content formally maintains a neutral tone, such neutrality often conceals superficial journalism, insufficient contextualization, professional non-empathy, and reliance on routine institutional reports. Within this framework, complex social issues are frequently reduced to formats that do not contribute to understanding causes, consequences, or systemic inequalities.

The results of the analysis reveal a particularly notable presence of **a significant number of "borderline texts"**—articles characterized by narrative deviations that include elements of sensationalism, stereotyping, or implicit dramatization. This narrative style most commonly appears in reporting on migrants, children, and women, where imprecise headlines, stylistic exaggerations, or lack of context contribute to the normalization of stereotypes and "professional non-empathy." These patterns can have long-term effects on public discourse and exacerbate social tensions.

On the other hand, the analysis shows that there are high-quality, affirmative examples of reporting—particularly in the categories concerning persons with disabilities, the RE population, and segments of LGBTIQ content—where portals clearly pay attention to language, dignity of actors, and contextualization of issues. However, these examples remain a minority and most often originate from institutional initiatives, international reports, or civil society activities.

Overall, the monitoring indicates that the Montenegrin digital media space remains burdened by sensationalist practices, click-driven headlines, and insufficiently developed professional standards, especially in reporting on topics involving human rights violations. In such an environment, the responsibility of the media is not only to convey information, but also to prevent the normalization of violence, discrimination, and stereotypes, and to use editorial choices to support contextual understanding and a culture of public dialogue grounded in respect for human dignity.

This report provides a clear diagnosis of the current situation and identifies the key areas requiring improvement. The next steps should include strengthening the professional capacity of newsrooms, more consistent application of the ethical code, improved fact-checking, and greater emphasis on contextualizing sensitive topics—conditions essential for building a more inclusive and responsible media landscape in Montenegro.

8. RECOMMENDATIONS

The findings of this monitoring highlight the need for a systemic improvement in the quality of media reporting on vulnerable and minority groups, as well as on topics involving human rights violations. In this context, the recommendations refer both to professional and editorial practices within media outlets and to the broader institutional and educational processes that shape journalistic standards.

First and foremost, newsrooms must apply professional and ethical standards more consistently, especially when reporting on issues involving violence, discrimination, prejudice, or institutional failures. Greater attention must be devoted to the framing of information: headlines, leads, and visual elements of an article often determine the overall tone of reporting and directly influence how audiences perceive the actors involved. In this regard, it is necessary to reduce reliance on clickbait, dramatization, and sensationalist formulations and to introduce editorial mechanisms that ensure linguistic precision, ethical consistency, and genuine narrative neutrality.

A particular challenge is the frequent superficiality and lack of context in reporting, which results in fragmented portrayals of complex social issues. It is therefore recommended to place stronger emphasis on explaining the background, causes, and consequences of events, as well as consulting expert sources, research, and relevant institutions. Portals should invest additional efforts in developing analytical formats and investigative approaches that contribute to reducing stereotypes and improving public understanding.

The positive examples identified in this monitoring show that high-quality reporting is not an exception, but that portals indeed possess the capacity to produce professional and informative content when editorial priorities and adequate resources are in place. For this reason, it is recommended to strengthen the professional competencies of newsrooms through continuous training on ethical reporting, protection of vulnerable groups, gender-sensitive language, and methods of information verification. Newsrooms could also develop internal guidelines, protocols, or checklists to help journalists identify risk elements when reporting on sensitive topics.

In terms of institutional responsibility, it is advisable to enhance cooperation between media, regulatory bodies, academia, and civil society organizations, especially those working in the field of human rights. Such cooperation can contribute to the development of shared standards, the improvement of media literacy, and the provision of expert support to newsrooms in situations requiring specialized knowledge or ethical assessment.

Finally, these recommendations should not be viewed solely as a call for additional regulation of the media sector, but as a contribution to creating a professional environment in which the media can fulfill their social role—to

inform, to contextualize, to explain, and to contribute to democratic dialogue and social consensus. The key challenge remains finding a balance between the speed of digital journalism and the ethical requirements that protect the dignity of individuals. This monitoring demonstrates that such a balance is achievable when clear standards, editorial commitment, and continuous strengthening of professional capacities are in place.